

Global Entrepreneurship Monitor

Resum executiu Catalunya 2020-2021

Amb la col·laboració de:

Autors i equip de recerca:

Carlos Guallarte (director GEM Catalunya)

Joan Lluís Capelleras

Marc Fíguls

Enric Genescà

Teresa Obis

Dipòsit legal: B 16829-2021

ISBN: 978-84-92910-46-2

Les dades utilitzades per a la confecció d'aquest informe són recollides pel Consorci Internacional GEM. La seva anàlisi i interpretació és responsabilitat exclusiva dels autors.

CONTINGUT

1. El projecte GEM Catalunya 2020-2021	4
2. Valors, percepcions i aptituds emprenedores de la població catalana	7
3. Activitat i dinàmica emprenedora	12
4. Perfil de l'emprenedor i característiques de l'activitat emprenedora a Catalunya	19
5. Perfil de les persones involucrades en el procés emprenedor	29
6. Entorn emprenedor	33
7. Impacte de la Covid-19 en l'activitat emprenedora de Catalunya	37
8. Annexos: quadre de comandament integral	40

1. El projecte GEM Catalunya 2020-2021

L'informe GEM (*Global Entrepreneurship Monitor*) relatiu a Catalunya 2020-2021 permet analitzar l'activitat emprenedora a Catalunya durant el 2020 i la seva evolució en els darrers anys. Aquest informe forma part d'un projecte internacional, en el qual, en el 2020, hi han participat 46 països i totes les comunitats autònomes. El projecte GEM és l'estudi de referència internacional en el camp de la creació d'empreses.

Tots els informes que integren el projecte GEM es nodreixen de tres fonts d'informació que es detallen en la Figura 1.1. Les dues primeres es basen en eines originals i pròpies del Projecte i són sotmeses a rigorosos controls de qualitat per tal d'assegurar que les respostes obtingudes de tots els països participants siguin comparables. La tercera són dades secundàries, especialment de tipus econòmic i social.

El model conceptual del projecte GEM també és compartit per tots els països que hi participen (Figura 1.2). Segons aquest model, la intensitat i les característiques de l'emprenedoria són conseqüència de la interacció entre la percepció que l'emprenedor té sobre les oportunitats que li ofereix l'entorn i sobre les pròpies capacitats, habilitats i motivacions per emprendre, d'una banda, i les condicions de l'entorn en què es desenvolupa, de l'altra. Òbviament, el resultat de l'activitat empresarial serà, al seu torn, un important condicionant del grau de desenvolupament socioeconòmic del país.

El percentatge de població adulta que en un període determinat manifesta la intenció de crear una empresa en els propers tres anys servirà per mesurar el grau d'emprenedoria potencial d'aquesta societat. En l'esquema de la Figura 1.3 es distingeix entre emprenedoria naixent (fins a tres mesos d'activitat efectiva), nova (de 3 mesos fins a 3,5 anys) i consolidada (més de 3,5 anys). Un dels indicadors bàsics del GEM és la TEA, que és igual al percentatge de la població adulta que en un determinat període manifesta que és empresari (propietari i directiu) d'una empresa en fase inicial (fins a 3,5 anys), naixent o nova. El projecte GEM, a més de quantificar la intensitat de l'emprenedoria (TEA), permet també valorar-ne i quantificar-ne la qualitat per mitjà de l'estudi, d'una banda, de la motivació per emprendre, la formació de l'emprenedor i les seves característiques demogràfiques (edat i gènere), i de l'altra, de les característiques i aspiracions de l'empresa creada: sector d'activitat, dimensió, objectius de creixement, grau d'innovació i internacionalització de la nova empresa..., que mesuren, en definitiva, la qualitat de l'emprenedoria (Figura 1.3).

A continuació es presenten els principals resultats de l'estudi tant per a Catalunya com per a la província de Barcelona. Aquests resultats es comparen amb els d'Espanya, amb els de les comunitats autònomes i amb les mitjanes de països d'Europa i del món amb economies d'alts ingressos segons la classificació del World Economic Forum. És precisament la utilització d'una mateixa base teòrica i d'unes dades obtingudes seguint la mateixa metodologia el que fa possible efectuar aquestes comparacions.

Aquelles persones que vulguin aprofundir en el tema poden fer-ho amb l'*Informe GEM Catalunya 2020-2021*, del qual el treball present és un resum.

Figura 1.1. Les fonts d'informació que nodreixen l'observatori GEM

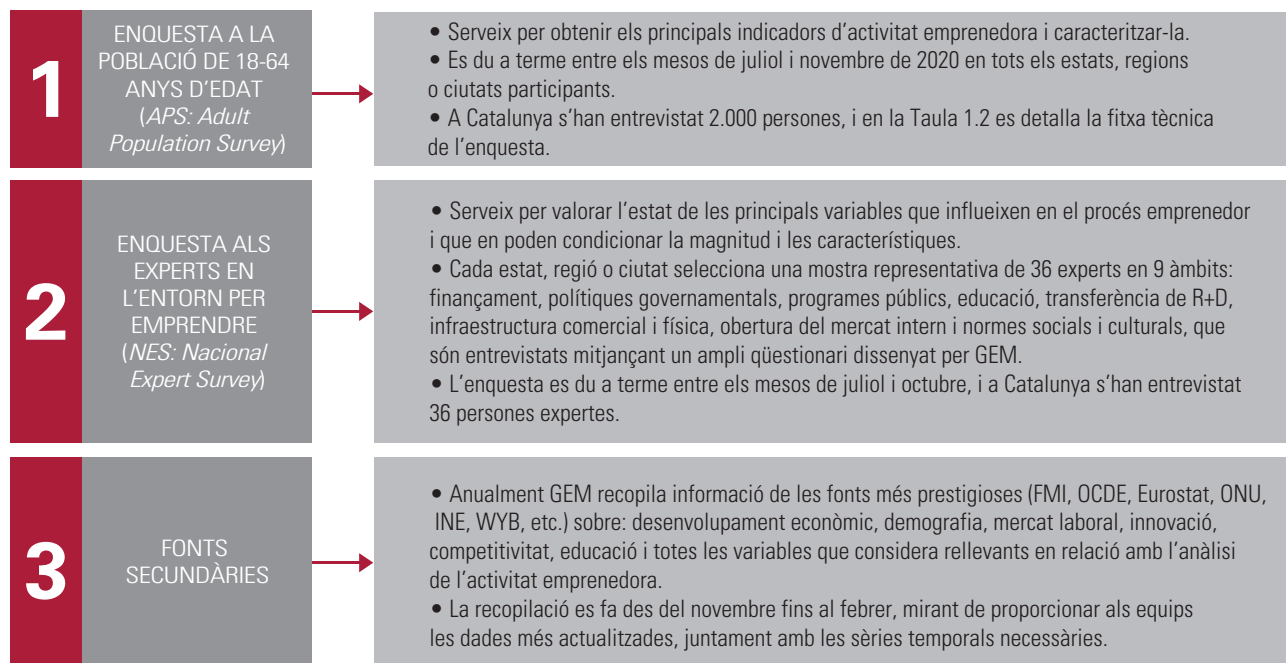

Figura 1.2. Model conceptual GEM

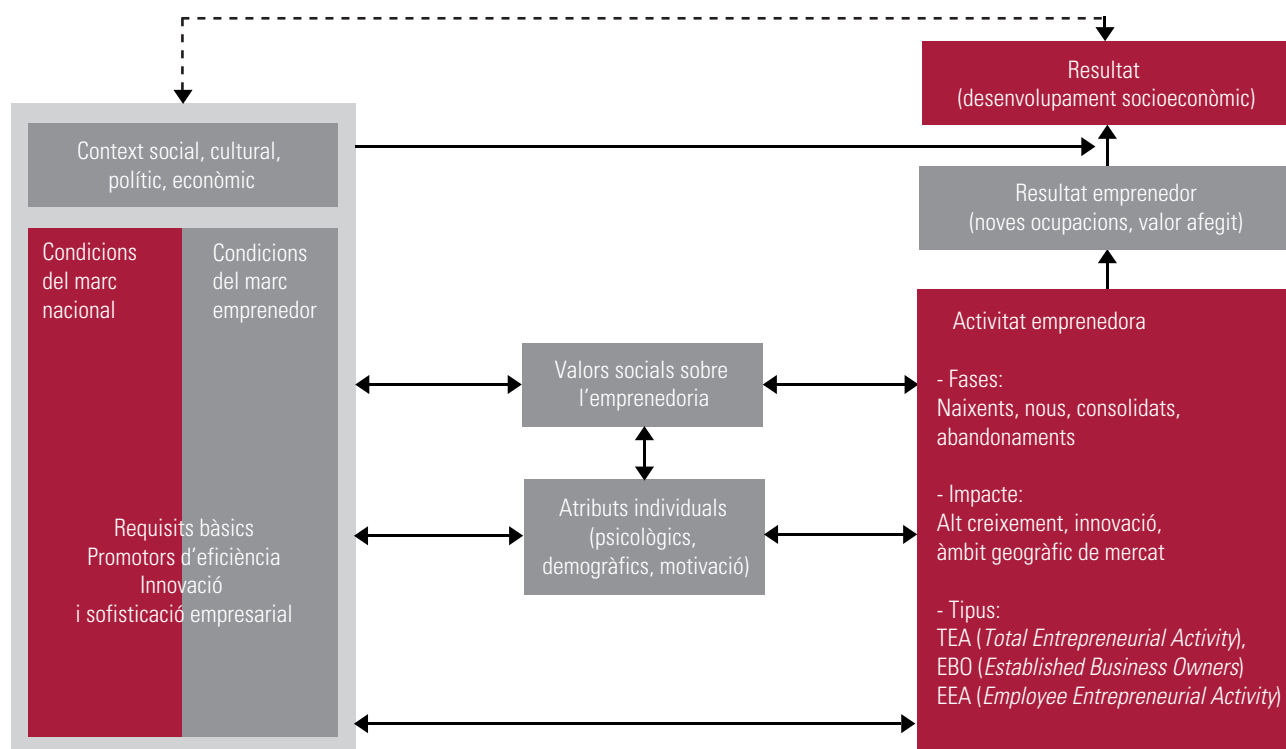
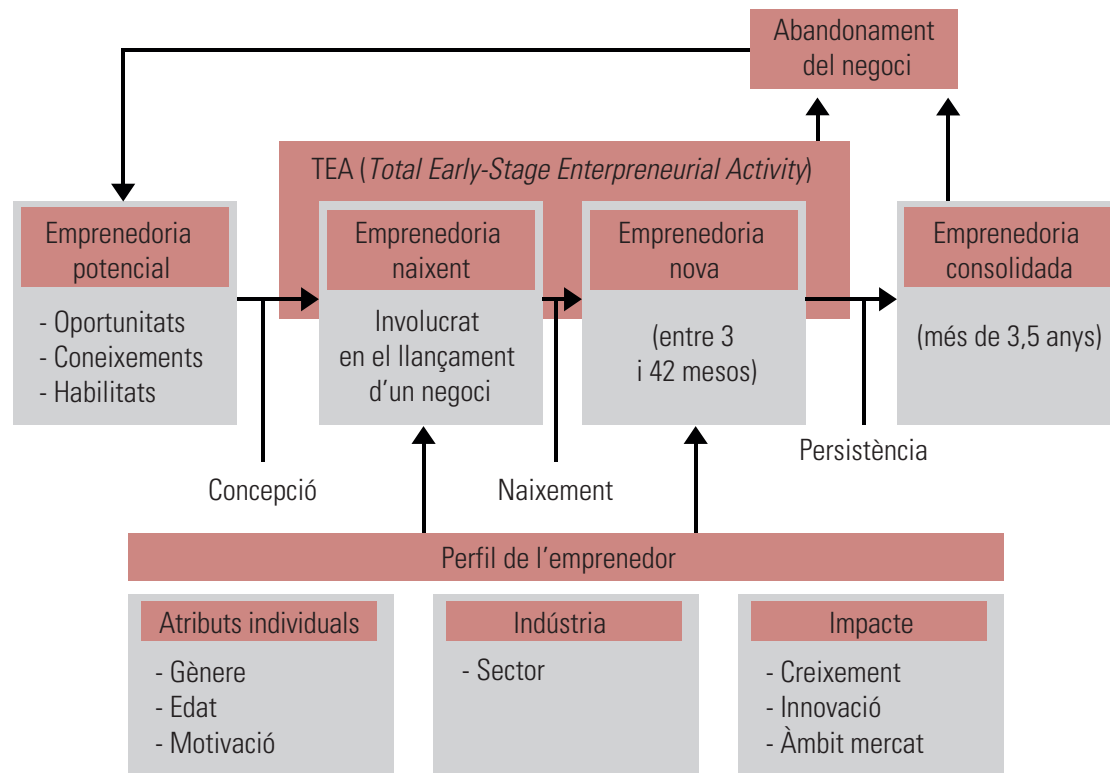
Font: Bosma et al. (2020): *Global Entrepreneurship Monitor 2020/2021. Global Report*.

Figura 1.3. Fases del procés emprendedor i característiques de l'emprenedor en el projecte GEM

Font: Bosma et al. (2021): "Global Entrepreneurship Monitor. 2020/2021 Global Report"

2. Valors, percepcions i aptituds emprenedores de la població catalana

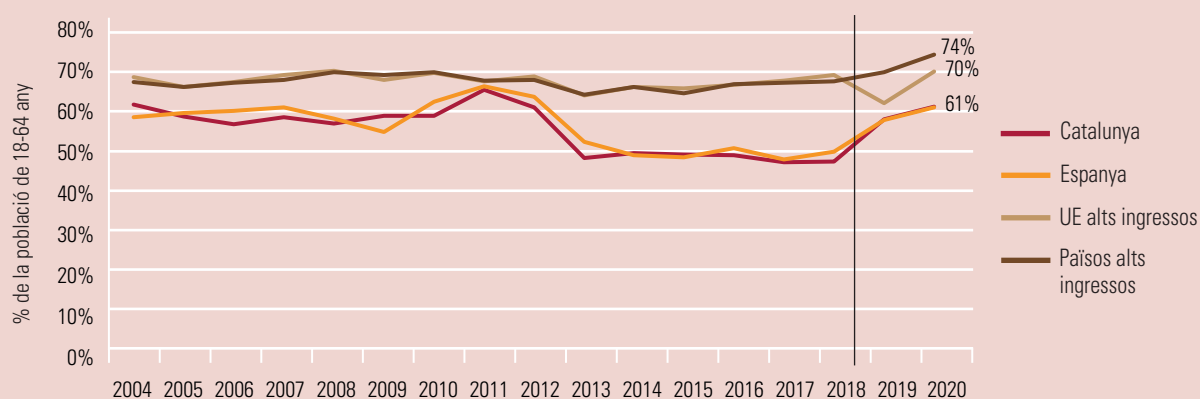
La valoració social de l'emprenedoria, així com les percepcions de la persona sobre les oportunitats en l'entorn i les seves pròpies aptituds per emprendre, influeixen en la intenció emprenedora. El projecte GEM considera tres factors relatius a la valoració de l'emprenedoria que existeixen en la societat: si emprendre millora el reconeixement social i estatus econòmic, si és una opció professional atractiva i si els mitjans de comunicació difonen notícies positives sobre l'emprenedoria.

Els resultats de l'enquesta a la població adulta catalana el 2020 mostren que el percentatge de persones que opinen que emprendre atorga estatus social i econòmic és del 61%, el mateix que s'assoleix a la província de Barcelona, així com a Espanya (Gràfic 2.1). Aquest percentatge, malgrat la tendència positiva dels darrers anys, està clarament per sota de la mitjana dels països d'alts ingressos de la UE (70%) i de la dels països d'alts ingressos a nivell mundial (74%).

Ara bé, els resultats també indiquen que un 60% dels catalans considera que ser emprenedor és una bona opció professional, un percentatge que supera en un punt percentual la mitjana dels països de la UE d'alts ingressos (59%) i en tres punts la mitjana espanyola (57%) (Gràfic 2.2). A Barcelona, el percentatge de respostes afirmatives és un punt superior a la mitjana catalana (61%). Tan sols el valor assolit als països d'alts ingressos (64%) supera les mitjanes catalana i barcelonina.

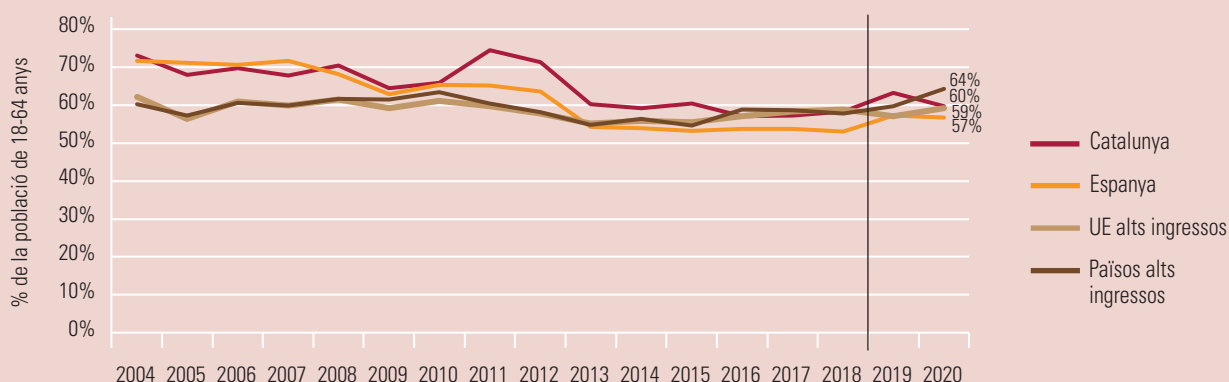
Pel que fa a la difusió de notícies positives sobre l'emprenedoria en els mitjans de comunicació, el percentatge de persones adultes a Catalunya que així ho considera el 2020 és del 59% (Gràfic 2.3). A Barcelona, el percentatge és del 58%. Aquests resultats indiquen que Barcelona i Catalunya estan força per sobre de la mitjana espanyola (50%) i se situen gairebé al nivell dels països de la UE d'alts ingressos (60%). La proporció més alta correspon al grup de països d'alts ingressos a nivell mundial (67%).

Gràfic 2.1. Evolució de l'opinió que emprendre proporciona estatus social i econòmic¹

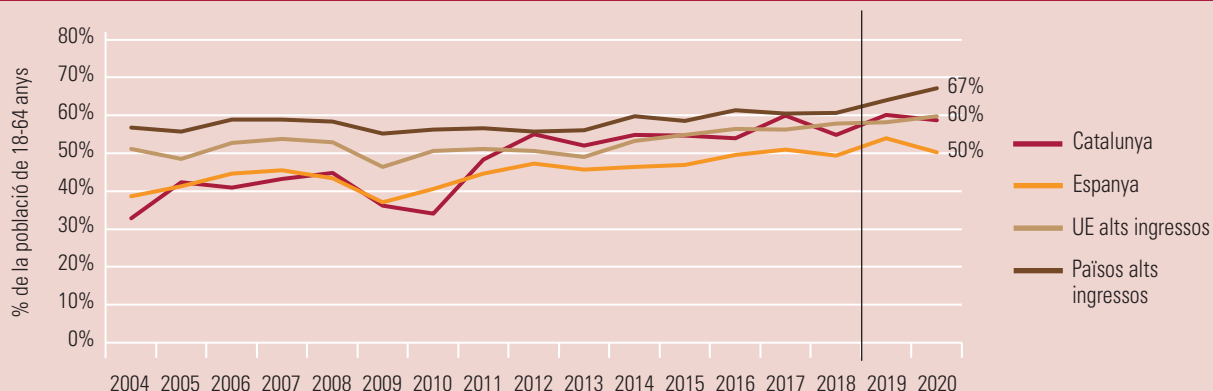

¹Explicació del motiu de la línia vertical que apareix en els Gràfics 2.1 a 2.7 entre els anys 2018 i 2019: Fins al 2018 les preguntes sobre l'emprenedoria estaven fetes amb una variable dicotòmica, Sí/No. A partir del 2019, aquestes preguntes es responen amb una escala Likert de 5 posicions: Completament d'acord, Força d'acord, Ni d'acord ni en desacord, Poc d'acord, Gens d'acord. En els gràfics, a partir del 2019, representem el percentatge que representen les dues primeres opcions. Encara que tots dos tipus de resposta NO podrien posar-se en un mateix gràfic, ja que no són comparables, s'hi han presentat perquè es pugui veure com evolucionaven les tendències abans del 2018 i com estan evolucionant a partir del 2019.

Gràfic 2.2. Evolució de l'opinió que emprendre és una bona opció professional

Gràfic 2.3. Evolució de l'opinió sobre la difusió de l'emprenedoria en mitjans de comunicació

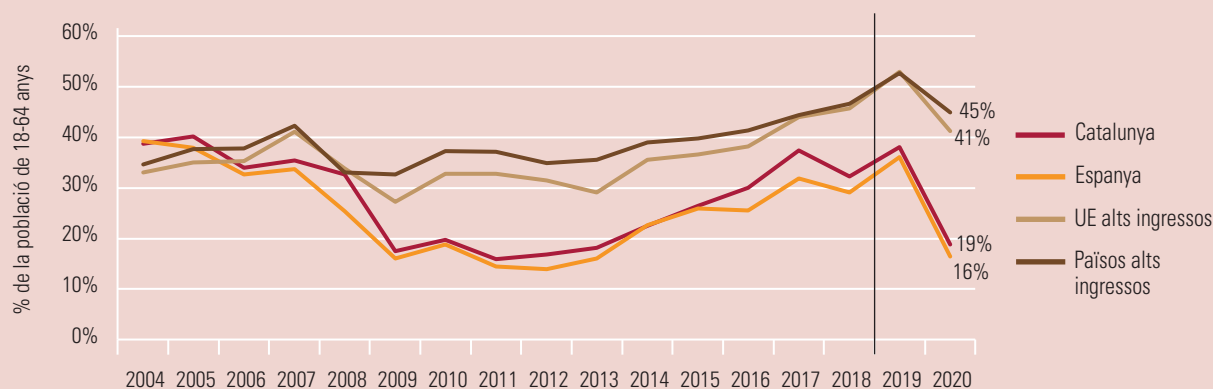
Quant a les percepcions i aptituds emprenedores, en el projecte GEM es considera si es perceben bones oportunitats en l'entorn, si es disposa de les aptituds per emprendre, si existeix un coneixement previ d'altres emprenedors i si es percep una possible por al fracàs.

Els resultats de l'enquesta del GEM indiquen que el percentatge de catalans adults que el 2020 percep bones oportunitats per emprendre és del 19% (Gràfic 2.4), el mateix valor que a Barcelona i superior en tres punts a la mitjana espanyola (16%). Això significa que el 2020 ha baixat 19 punts percentuals a Barcelona i a Catalunya, i 20 punts a Espanya. Aquests resultats estan marcats per la situació de pandèmia, ja que la tendència dels darrers anys d'aquesta variable era creixent. Als països d'alts ingressos, tant a nivell de la UE com mundial, els percentatges descendeixen entre vuit i dotze punts i es queden en el 41% i el 45%, respectivament. Tot això indica que en el nostre àmbit existeix un clar marge de millora en aquesta variable respecte dels països més avançats.

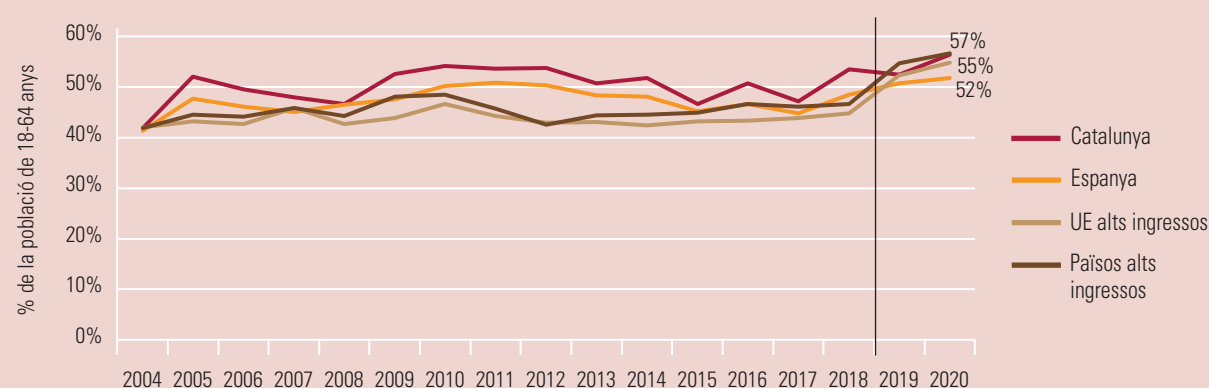
En relació amb la percepció de les habilitats per emprendre, hi ha un 56% de la població adulta catalana que el 2020 declara que les posseeix (Gràfic 2.5). La mitjana espanyola és del 52%, mentre que a la UE d'alts ingressos està en el 55% i als països d'alts ingressos assoleix el 57%. A la província de Barcelona, el percentatge també és del 57%. La tendència en tots els àmbits és creixent, amb petits augments d'un o dos punts a Espanya, Europa i el món, mentre que a Barcelona i Catalunya aquest indicador millora en sis i quatre punts, respectivament.

Gràfic 2.4. Evolució de la percepció d'oportunitats per emprendre en els propers 6 mesos

Gràfic 2.5. Evolució de la percepció de possessió de coneixements i habilitats per emprendre

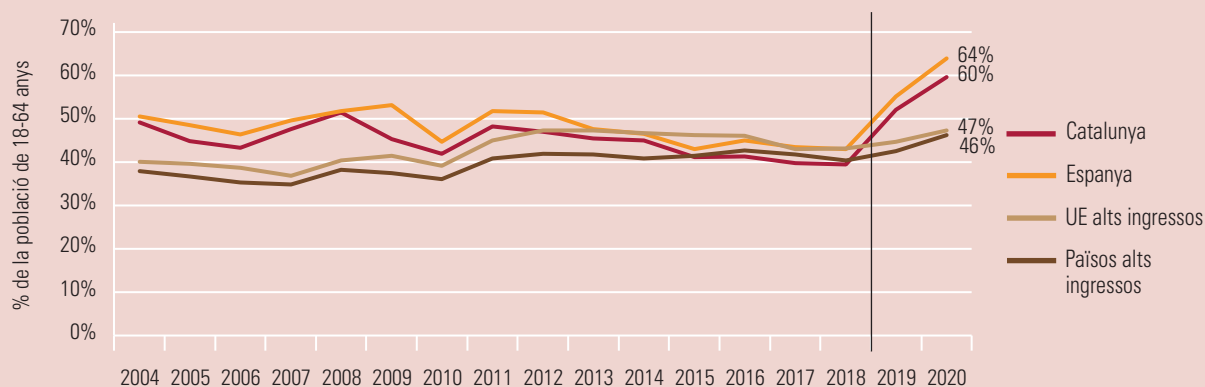

Pel que fa a la percepció de por al fracàs com un obstacle per emprendre, els resultats mostren que l'any 2020 hi ha un 60% de la població adulta catalana que així ho manifesta (Gràfic 2.6). Aquest percentatge és idèntic a Barcelona. La mitjana espanyola està quatre punts percentuals per damunt (64%). Existeix un diferencial respecte de la mitjana de la UE d'alts ingressos (47%) i la dels països del món amb alts ingressos (46%). Això es deu en part a l'augment el 2020 a Barcelona, Catalunya i Espanya (7, 8 i 9 punts percentuals, respectivament) enfront dels menors augments a la UE i al món (2 i 3 punts).

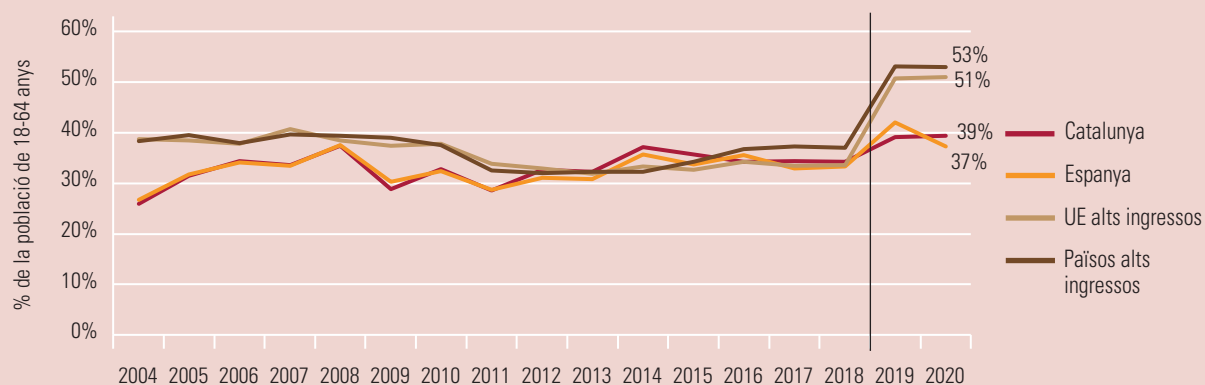
Quant al coneixement d'emprenedors (models de referència), un 39% dels enquestats a Catalunya el 2020 declara tenir aquest coneixement (Gràfic 2.7). Aquest percentatge és el mateix que l'any anterior i també és idèntic al de Barcelona. La mitjana espanyola està dos punts per sota (37%). En canvi, als països d'alts ingressos, aquests percentatges superen el 50% dels enquestats (51% a la UE i 53% a la resta del món).

Els indicadors anteriorment descrits sobre valoració social de l'activitat emprenedora i sobre percepció d'oportunitats i aptituds personals determinen en bona part el percentatge de la població que manifesta la seva intenció de crear una empresa pròpia en els propers anys. Aquest indicador d'emprenedoria potencial se situa a Catalunya el 2020 en el 7,9%, mentre que a Barcelona assoleix el 8,4% (Gràfic 2.8). En tots dos casos, hi ha un cert increment respecte de l'any anterior: 0,4 punts percentuals a Barcelona i 0,2 punts a Catalunya. En canvi, la intenció d'emprendre a Espanya ha baixat 1,1 punts, ja que ha passat del 8,1% el 2019 al 7,0% el 2020.

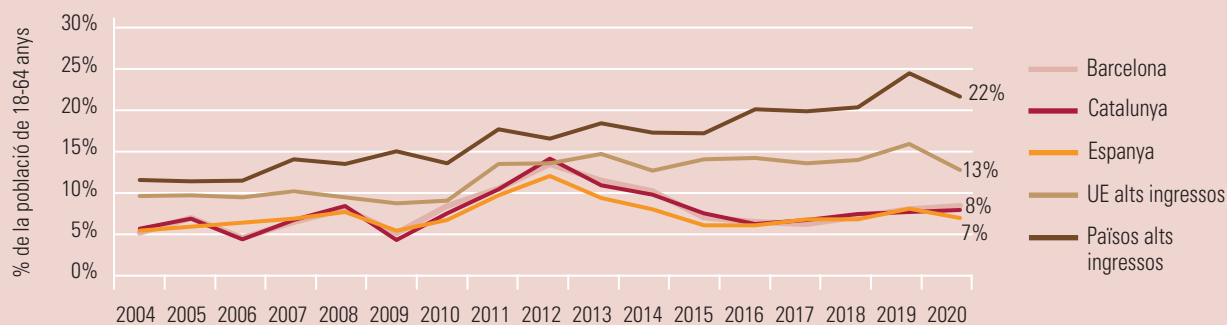
Gràfic 2.6. Evolució de la percepció de la por al fracàs com un obstacle per emprendre

Gràfic 2.7. Evolució de la percepció de l'existència de models de referència

Gràfic 2.8. Evolució del percentatge de la població de 18-64 anys que espera emprendre en els propers 3 anys (emprenadors potencials)

En comparació amb els països d'alts ingressos, existeix marge de millora perquè els nivells assolits a la UE i a nivell mundial el 2020 són del 12,8% i el 21,6%, respectivament. Ara bé, la disminució de l'emprenedoria potencial el 2020 ha estat superior en aquests països amb alts ingressos (al voltant de tres punts percentuals).

En definitiva, a Catalunya el fet d'emprendre es considera una bona opció professional i en els mitjans de comunicació apareixen històries d'èxit empresarial, amb valors superiors a la mitjana espanyola i a les dels països de la UE i del món d'alts ingressos. No obstant això, la mitjana catalana és inferior a la dels països avançats en la percepció que emprendre genera un bon estatus social i econòmic. A més, la percepció d'oportunitats per crear una empresa també queda clarament per sota dels països d'alts ingressos, perquè la pandèmia, segurament amb les seves restriccions de la mobilitat, afecta més una economia com la catalana. Aquests resultats poden explicar la diferència que també existeix respecte d'aquests països en el nivell d'emprenedoria potencial, que continua sent un aspecte per millorar.

3. Activitat i dinàmica emprenedora

La materialització de la intenció d'emprendre es mesura en el projecte GEM amb la taxa d'activitat emprenedora (TEA: *Total Entrepreneurial Activity*), que és el percentatge de persones de la població adulta (de 18 a 64 anys) que està posant en marxa una empresa durant l'últim any però que no ha pagat salaris durant més de tres mesos (emprenedors naixents) o que posseeix un negoci que ha pagat salaris durant més de 3 mesos i no més de 42 mesos (emprenedors nous).

Catalunya sempre ha destacat pel seu esperit emprenedor i el 2020 va liderar l'activitat emprenedora a Espanya, sent la seva TEA del 6,60% (Gràfic 3.1). És a dir, prop de set persones de cada cent adultes d'entre 18 i 64 anys es trobaven involucrades en negocis en fase inicial. Per demarcacions, la TEA de Barcelona és de 6,86%, la de Girona de 5,91%, la de Lleida de 4,38% i la de Tarragona de 6,65%.

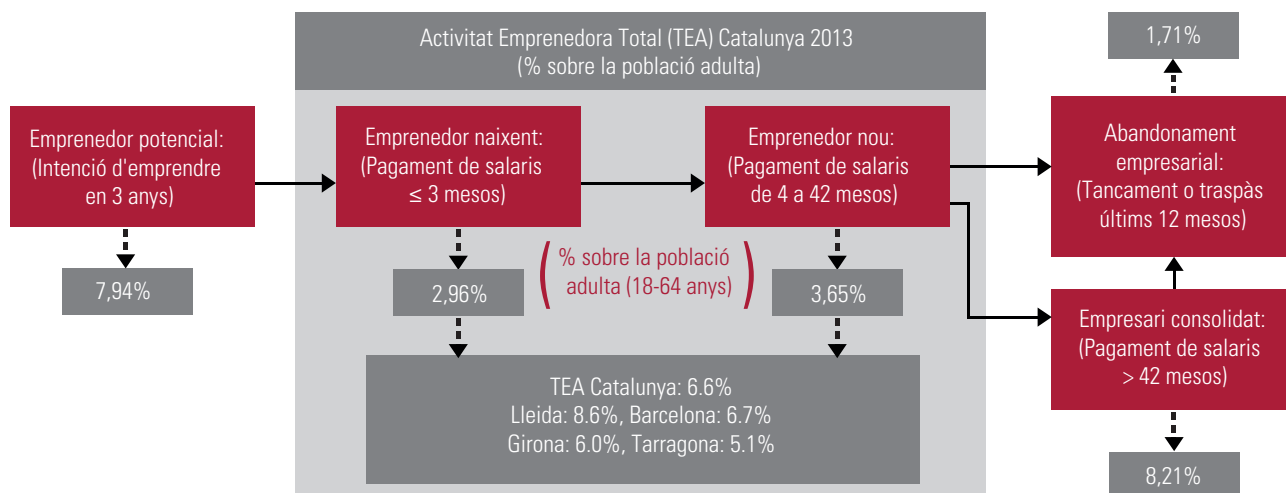
Per a una correcta interpretació de les dades anteriors, especialment de Girona, Lleida i Tarragona, cal tenir present que la mostra de l'enquesta (Taula 1.2 de l'*Informe GEM Catalunya 2020-2021*) és proporcional a la grandària de la població a les quatre províncies catalanes. Suposant un nivell d'indeterminació màxim, $p=q=50\%$, l'error mostral al 95% de confiança és del 2,19% per a Catalunya, 2,55% per a Barcelona, 6,91% per a Girona, 9,22% per a Lleida i 6,78% per a Tarragona. En el cas concret de la TEA, en què l'estimador està comprès entre 4,38 i 6,86%, l'error mostral és d'1,09% per a Catalunya, 1,29% per a Barcelona, 4,33% per a Girona, 3,76% per a Lleida i 3,37% per a Tarragona.

La TEA catalana és 1,41 punts superior a l'espanyola (5,2%) i 0,85 inferior a l'europea (7,4%). Ha disminuït 1,71 punts respecte de la del 2019 (de 8,3 a 6,6%). És a dir, un -21%, el mateix percentatge que als països d'Europa d'alts ingressos. I és el resultat d'una disminució del 17% de les persones emprenedores naixents i d'una reducció del 23% de les noves. Tenint en compte que la major part de l'enquesta es va dur a terme el setembre del 2020 i que tan sols un 19% (enfront del 38% el 2019) de la població percebia oportunitats per emprendre (Gràfic 2.4), és destacable que el nombre d'emprenedors naixents només hagi disminuït una sisena part respecte del 2019.

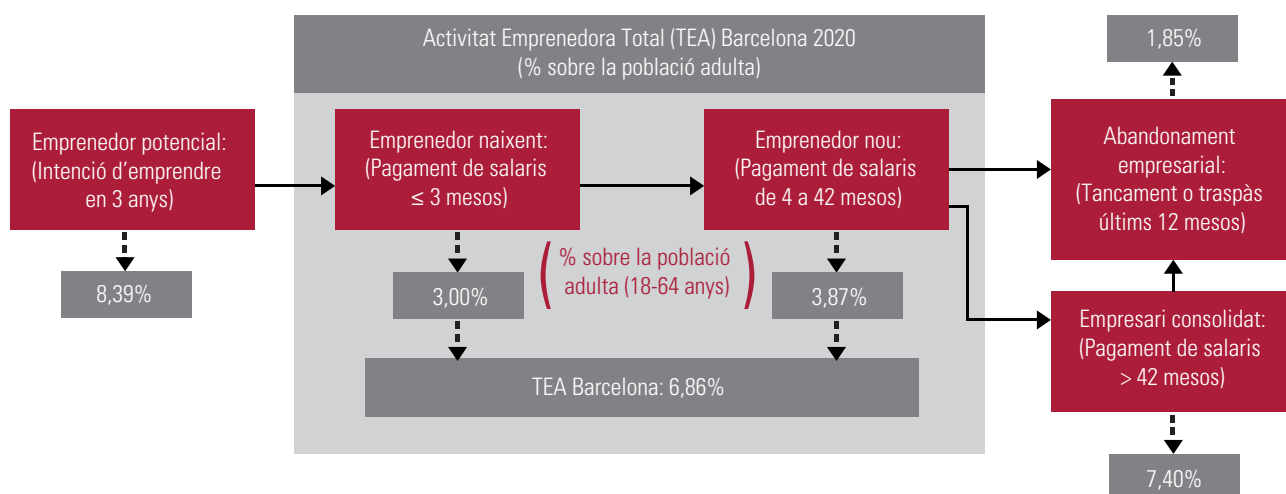
Malgrat que la crisi de la Covid-19 ha provocat una TEA menor a la del 2019, s'ha aconseguit mantenir un valor molt per sobre del dels primers anys de la crisi anterior (per exemple, de 5,0% el 2010, Gràfic 3.3). A més, és esperançador per al proper any que els emprenedors potencials (8%), tal com s'ha indicat anteriorment (Gràfic 2.8), no tan sols s'han mantingut, sinó que s'han incrementat lleugerament respecte del 2019 (+4%). Precisament, un dels reptes de Catalunya és incrementar tant el nombre de persones emprenedores potencials com d'emprenedors naixents, de persones que tenen la intenció d'emprendre una iniciativa emprenedora en els propers anys i de persones que estan implicades en la posada en marxa d'una empresa, que han invertit temps i esforç sobretot en la cerca del model de negoci de la seva idea empresarial. I es pot afirmar que el 2020, ateses les circumstàncies, s'ha aconseguit: s'han incrementat els potencials (en un context en què a Espanya han disminuït 1,1 punts) i la disminució dels naixents tan sols ha estat del 17%.

És remarcable com la demarcació de Barcelona (Gràfic 3.2) ha aguantat la crisi de la Covid-19, sent la primera a Espanya tant en emprenedors naixents, nous i, per tant, en emprenedors en fase inicial. La TEA de Barcelona (6,86%) ha disminuït 0,28 pp respecte del 2019, i el seu valor ha quedat proper a la seva mitjana del període 2004-2020 (7,08%). Aquesta reduïda disminució (-4%) es deu al bon comportament dels emprenedors nous, que, en un context de fortes caigudes (Catalunya: -23,5%; Espanya: -25,2%; Europa: -20,0%), s'han incrementat un 6,2% (0,2 pp). La taxa d'emprenedors nous (3,87%) s'ha situat per sobre de la seva mitjana de 2004-2020 (3,62%).

Gràfic 3.1. El procés emprendedor a Catalunya en el 2020

Gràfic 3.2. El procés emprendedor a Barcelona en el 2020

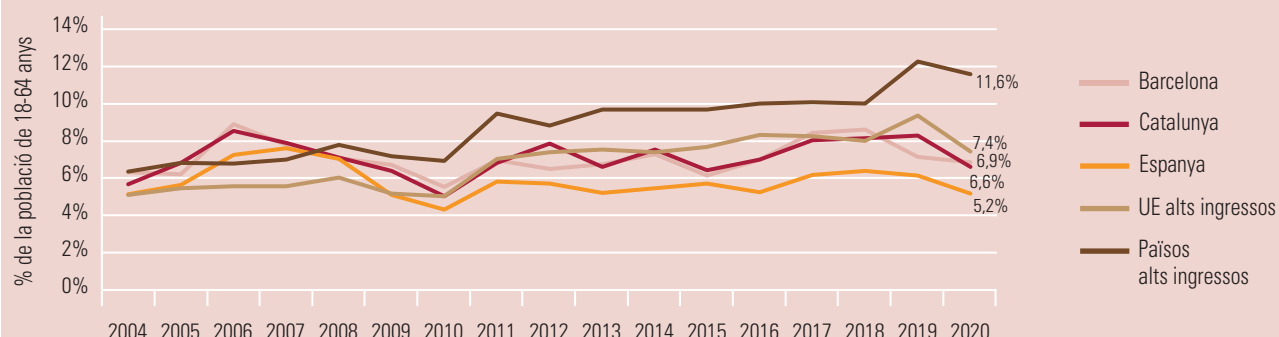

El Gràfic 3.4 mostra la relació existent entre la taxa d'activitat emprendedora i el nivell de desenvolupament, mesurat pel PIB per càpita, dels països participants en el projecte GEM, que adopta una clara forma de "U" (el 2019 aquesta "U" era molt plana). Tal com ha estat succeint en anys passats, la relació entre la TEA de Catalunya i el seu nivell de desenvolupament es troba per sota del que li correspondria en la corba ajustada, igual que li succeeix a Espanya.

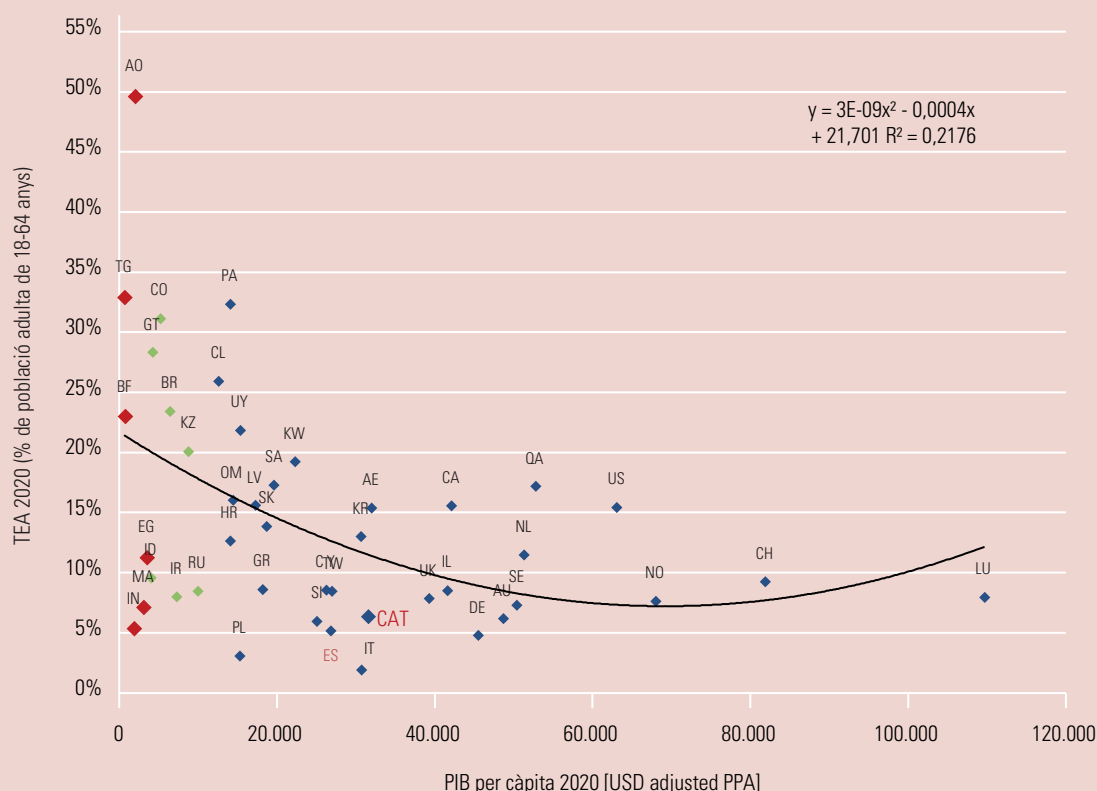
Catalunya també lidera a Espanya els emprendadors consolidats (iniciatives empresarials de més de 3,5 anys). Aquests representen el 8,2% de la població adulta de Catalunya, s'han incrementat 1,41 pp respecte de l'any anterior (6,8%) i s'han acostat a la mitjana de la seva sèrie 2004-2020 (8,45%). Continuen amb un valor superior a Espanya (6,7%) i, a diferència dels dos anys anteriors, també superior a Europa (6,9%), cosa que era habitual (Gràfic 3.5).

El percentatge de persones que van abandonar la seva activitat empresarial en els últims 12 mesos (1,7%) ha estat similar al del 2019. Si es compara amb la taxa d'abandonament europea (2,9%) o amb la de països d'alts

Gràfic 3.3. Evolució de l'índex TEA de Barcelona, Catalunya, Espanya, Europa i Països GEM d'alts ingressos durant el període 2004-2020

Gràfic 3.4. Relació quadràtica entre l'indicador TEA (2020) i el nivell de desenvolupament mesurat en PIB per càpita (2020)

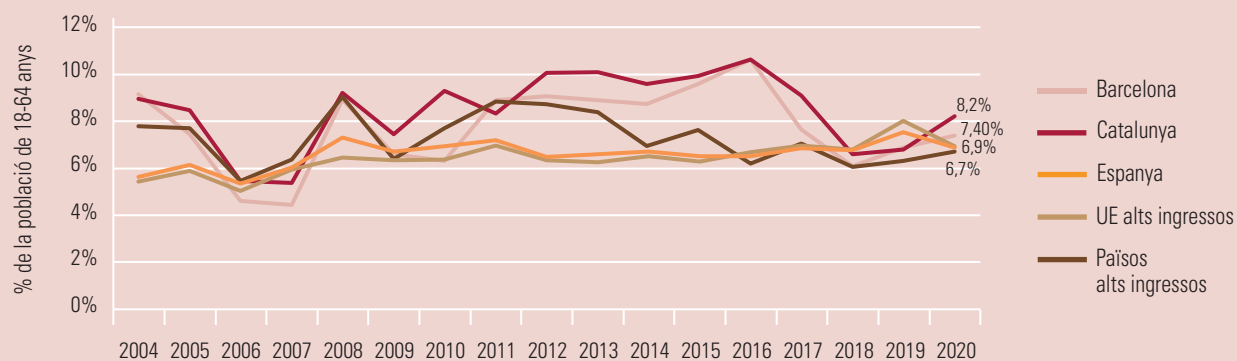

Font: GEM Espanya (APS 2020) i Fons Monetari Internacional (World Economic Outlook October 2020).

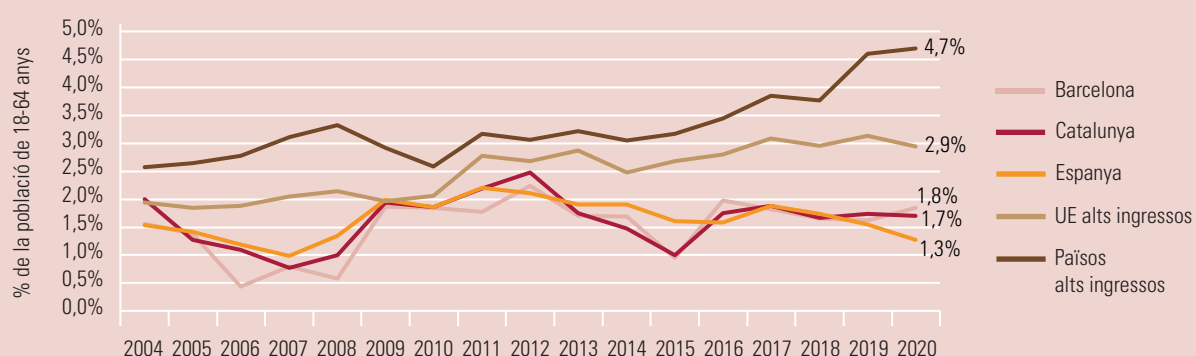
ingressos (4,7%), aquest percentatge de persones involucrades en abandonaments empresarials és baix (Gràfic 3.6). Una quarta part dels tancaments ha estat motivat per la Covid-19 (les diverses causes d'abandonament es detallen en el Gràfic 3.2 de l'*Informe GEM Catalunya 2020-2021*).

En la comparació autonòmica, Catalunya apareix en els primers llocs en persones emprenedores naixents (1r), noves (2n) i en fase inicial (1r); i en les consolidades i tancaments, per sobre de la mitjana espanyola (Gràfics 3.7

Gràfic 3.5. Evolució del percentatge de la població de 18-64 anys involucrada en negocis consolidats a Barcelona, Catalunya, Espanya, Europa i Països GEM d'alts ingressos durant el període 2004-2020

Gràfic 3.6. Evolució del percentatge de la població de 18-64 anys que ha abandonat un negoci en els últims 12 mesos

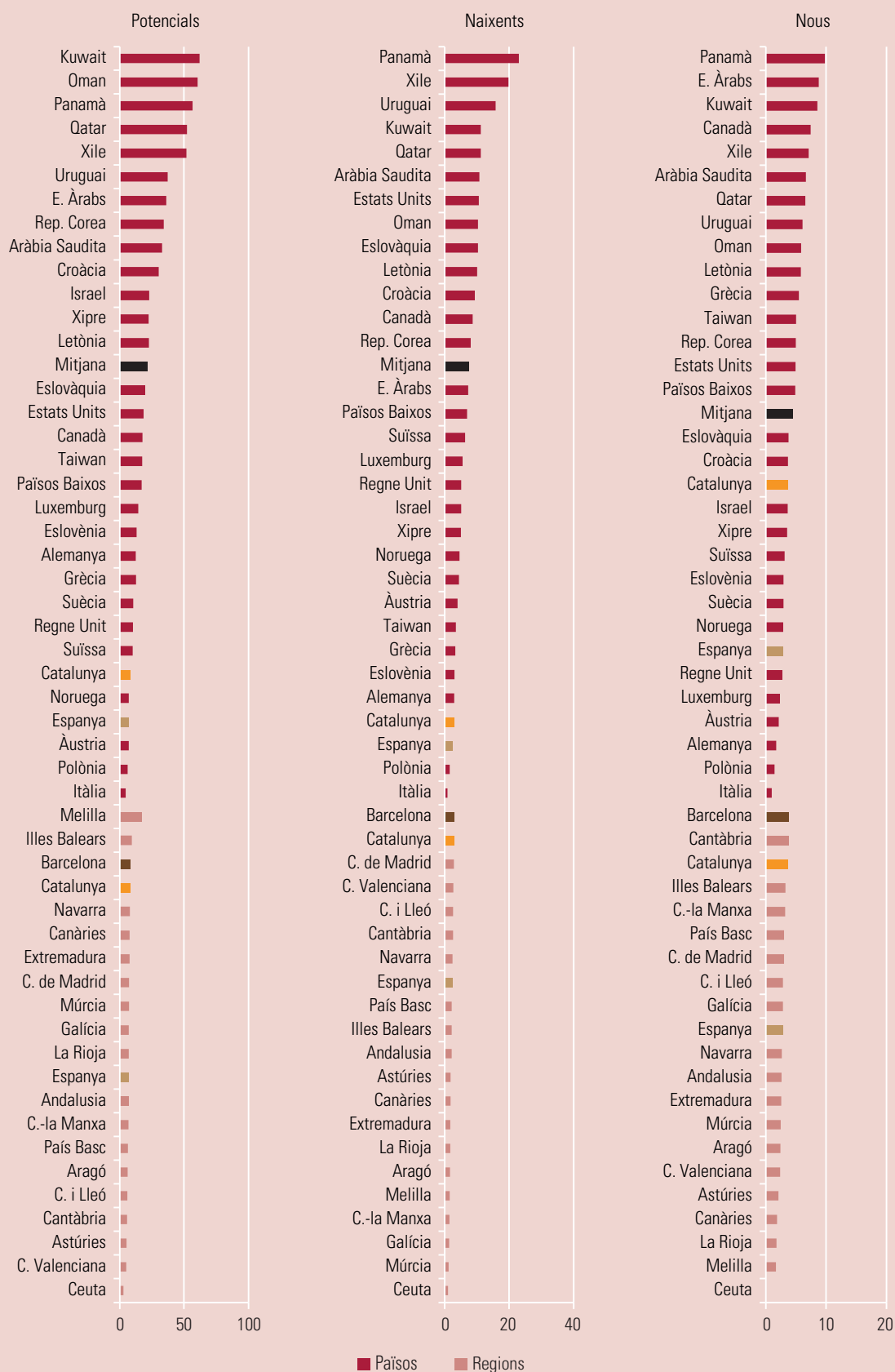
i 3.8). En potencials, en tercer lloc. No obstant això, en la comparació internacional amb els països GEM d'alts ingressos Catalunya apareix en els últims llocs en persones emprenedores potencials, naixents i en fase inicial.

A més dels indicadors anteriors, basats en iniciatives emprenedores independents, GEM també calcula l'intraemprenedoria (EEA: *Entrepreneurial Employee Activity*), és a dir, l'activitat emprenedora que duen a terme alguns empleats a l'interior d'organitzacions existents quan hi han participat activament en els últims tres anys liderant el desenvolupament de nous productes/serveis, i/o creant noves empreses sota el paraigua del seu ocupador (*spin-offs*, *spin-outs*, *start ups*).

Enguany es produeix una disminució en el percentatge d'empleats emprenedors tant a nivell nacional com internacional. El Gràfic 3.9 mostra l'evolució de l'EEA i de la TEA en els dos últims anys a Catalunya, Espanya, Europa i països GEM d'alts ingressos. L'1,2% de la població catalana ha estat intraemprenedora, 0,7 pp menys que el 2019. En tant per cent, la caiguda a Catalunya de l'EEA (-37%) ha estat molt superior a la de la TEA (-20%), tot i que menor que la disminució de l'EEA a Espanya (-56%).

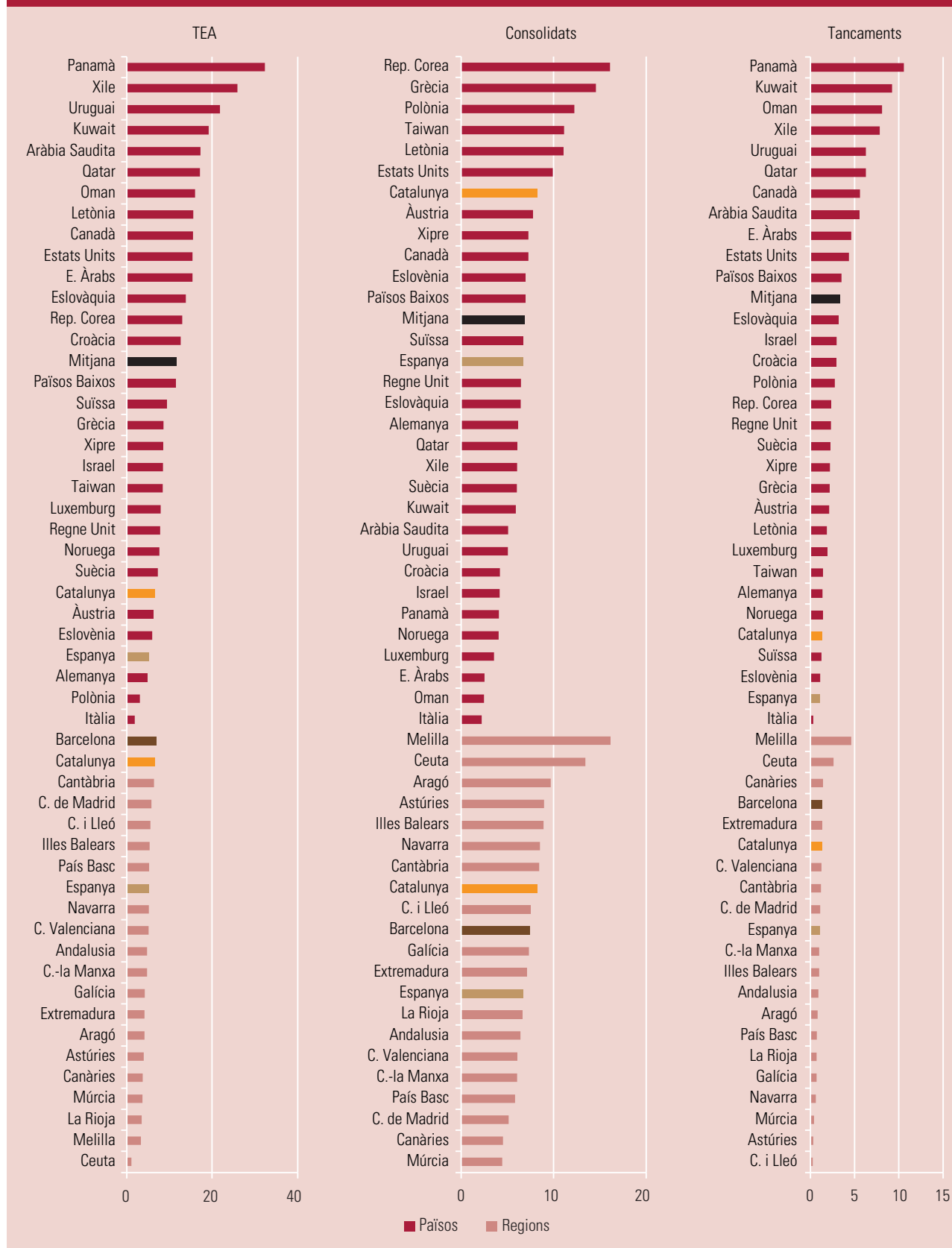
Malgrat que l'EEA catalana és superior a l'espanyola (0,8%), continua lluny de l'europea (3,65%) i del que seria desitjable d'acord amb el seu nivell d'ingressos (Gràfic 3.10). L'increment de l'EEA és necessari per créixer orgànicament i continua sent un dels grans reptes pendents de l'economia catalana, per tal d'obtenir empreses de majors dimensions i que operin en sectors en creixement, tant en el mercat domèstic com en l'internacional.

Gràfic 3.7. Posicionament de Catalunya a nivell internacional (en comparació amb altres economies d'alts ingressos), i respecte de les comunitats autònomes, en funció del percentatge d'emprenedors potencials, naixents i nous en el 2020

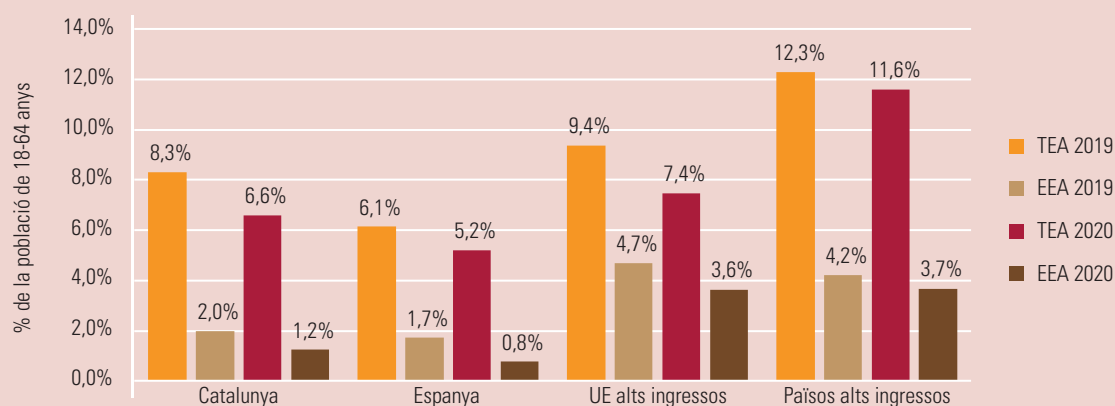

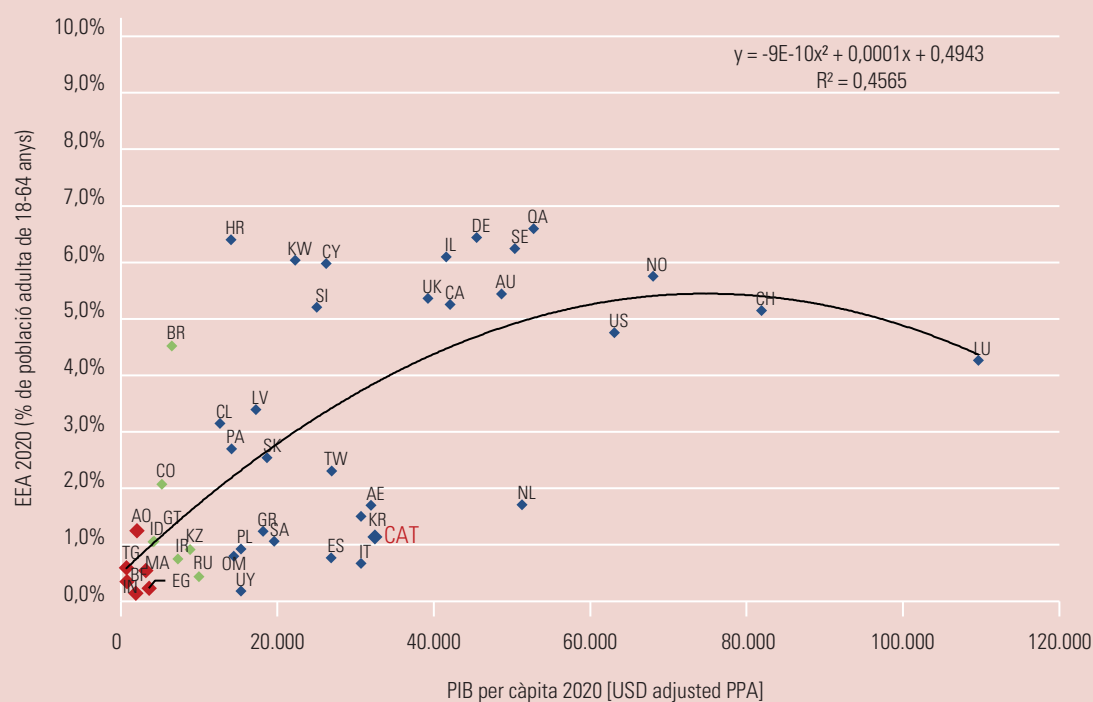
Gràfic 3.8. Posicionament de Catalunya a nivell internacional (en comparació amb altres economies d'alts ingressos), i respecte de les comunitats autònomes, en funció del percentatge d'emprenedors en fase inicial (TEA) i consolidats, i de les persones involucrades en abandonaments d'empreses en el 2020

Gràfic 3.9. Evolució del percentatge de la població de 18-64 anys que ha emprès de manera independent (TEA) i del que ho ha fet a l'interior d'organitzacions existents (EEA) a Catalunya, Espanya, Europa i Països GEM amb economies d'alts ingressos en els anys 2019-2020

Gràfic 3.10. Relació entre l'indicador EEA (2020) de països i el nivell de desenvolupament mesurat en PIB per càpita (2020)

Font: GEM Espanya (APS 2020) i Fons Monetari Internacional (World Economic Outlook 2020).

4. Perfil de l'emprenedor i característiques de l'activitat emprenedora a Catalunya

El model conceptual d'aquest capítol és, de manera resumida, que la qualitat de l'emprenedoria, és a dir, de l'empresa creada recentment és funció, entre altres variables, del perfil motivacional de l'emprenedor i del seu nivell de formació.

En el Gràfic 4.1 observem que en el cas dels nous emprenedors (TEA) el 2020 la motivació reactiva o “push” (“crear una empresa perquè la feina és escassa”) augmenta amb força: en termes comparables (base suma 100) passa del 16,9% el 2019 al 48% el 2020. La causa és, sens dubte, l'excepcional situació viscuda l'últim any a causa de la pandèmia provocada pel coronavirus. Òbviament, en el cas de les persones emprenedores d'empreses d'una antiguitat superior als 3,5 anys els valors relatius a la motivació són més estables.

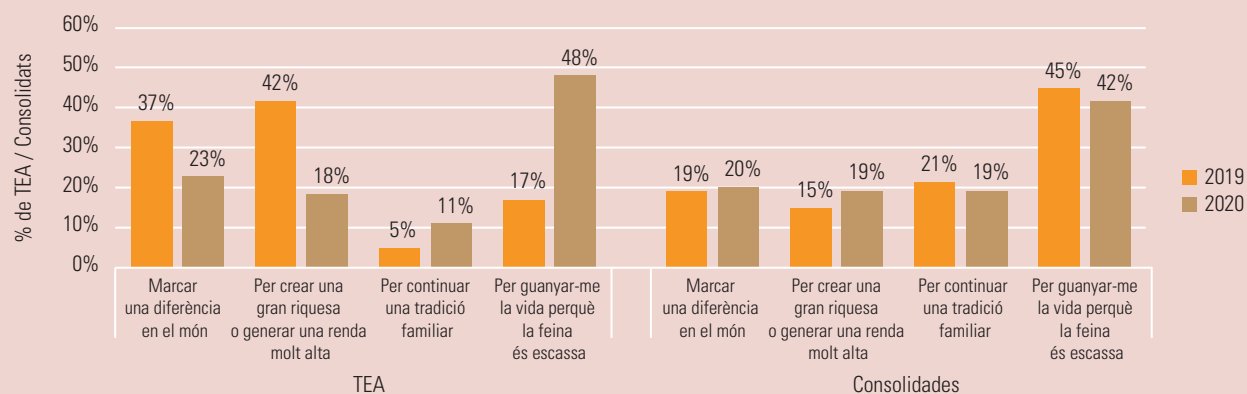
En el Gràfic 4.2 es compara el perfil motivacional dels empresaris recents (TEA) de Catalunya amb el corresponent a Espanya, Europa i països GEM d'alts ingressos. Hi observem, en primer lloc, el major pes que tant en els altres països d'Europa com en el conjunt dels d'alts ingressos hi té el motiu “per continuar una tradició familiar”: en el conjunt de països d'alts ingressos aquest motiu té un pes cinc punts superiors a Catalunya. Aquest major pes de la tradició familiar pot redundar en la potenciació de xarxes relacionals i en la transmissió d'experiències que, en darrer terme, poden reflectir-se en la qualitat de l'emprenedoria. Contràriament, la motivació reactiva (crear una empresa per manca d'alternatives d'ocupació) és molt més elevada a Catalunya que als països d'alts ingressos (setze punts percentuals). Correlativament, la motivació proactiva (crear l'empresa per marcar una diferència en el món o per generar una renda molt alta) és dotze punts percentuals inferior a Catalunya que en el conjunt de països GEM d'alts ingressos.

Pel que fa al nivell de formació de les persones emprenedores, el Gràfic 4.3 ens permet veure l'evolució del 2019 al 2020 de la seva distribució per nivell d'estudis. En el Gràfic 4.4 veiem l'evolució del percentatge d'emprenedors en fase inicial que tenen estudis postsecundaris, és a dir, formació professional de segon grau, grau universitari o postgrau (màster). L'augment que s'ha produït el 2020 de la proporció d'empresaris en fase inicial amb estudis superiors deixa aquest indicador a només quatre punts per sota del corresponent al conjunt de països d'alts ingressos. Sembla com si la situació excepcional que s'ha viscut aquest any hagués intensificat l'orientació cap a la creació d'una empresa pròpia de persones amb estudis superiors.

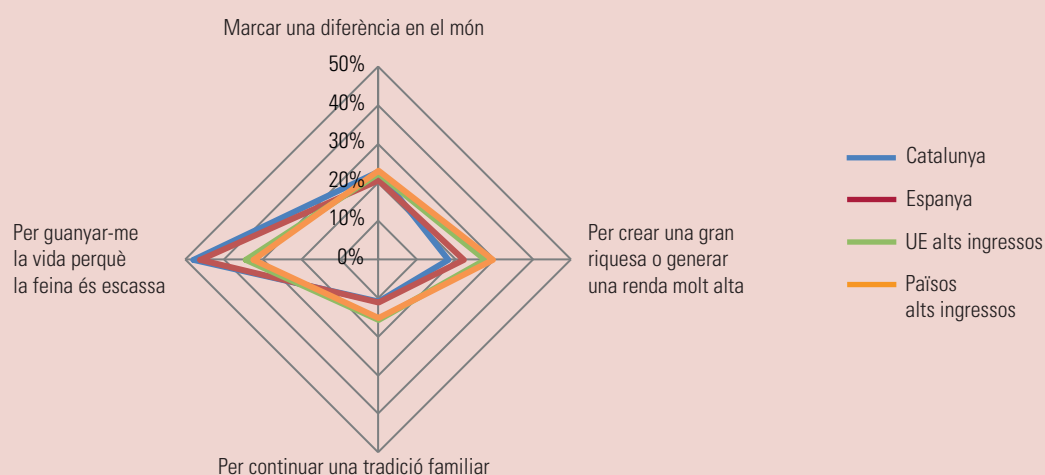
Tal com hem dit al principi d'aquest apartat, el perfil motivacional de les persones emprenedores i el seu nivell de formació determinen, en part, la qualitat de l'emprenedoria. Per això, a partir d'aquí s'analitzen algunes característiques de les empreses creades, les quals constitueixen indicadors de la seva qualitat: el sector d'activitat, la dimensió i creixement, el grau d'innovació en productes i processos i, finalment, la internacionalització.

En el Gràfic 4.5 es pot veure l'evolució de la distribució sectorial de les empreses creades per les noves persones emprenedores (TEA). Fins al 2018 s'observa una tendència a l'augment del pes dels sectors transformador i de serveis a les empreses i la correlativa disminució de la participació d'empreses del sector de serveis al consumidor. El 2019 s'estabilitzen, amb una lleugera tendència a la baixa, aquests percentatges, i el 2020 disminueix amb força el pes dels serveis a les empreses (-9 punts percentuals) i augmenta també de manera considerable el pes del sector de serveis al consum (+6 punts). No obstant això, si comparem el 2020 la participació sectorial de les empreses de creació recent (TEA) de Catalunya amb Espanya i també amb els altres països d'alts ingressos, observem el major pes que té aquí el sector transformador (24% vs. 20%). Pel que fa al sector de serveis a empreses, Catalunya queda un punt per sota del conjunt de països de la UE d'alts ingressos. I, finalment, malgrat el canvi de tendència dels dos darrers exercicis, el pes del sector de serveis al consumidor continua sent inferior a Catalunya (42%) que a Espanya (47%) i que en el conjunt de països de la UE d'alts ingressos (44%). Això és rellevant, ja que és normalment en el sector de serveis al consumidor

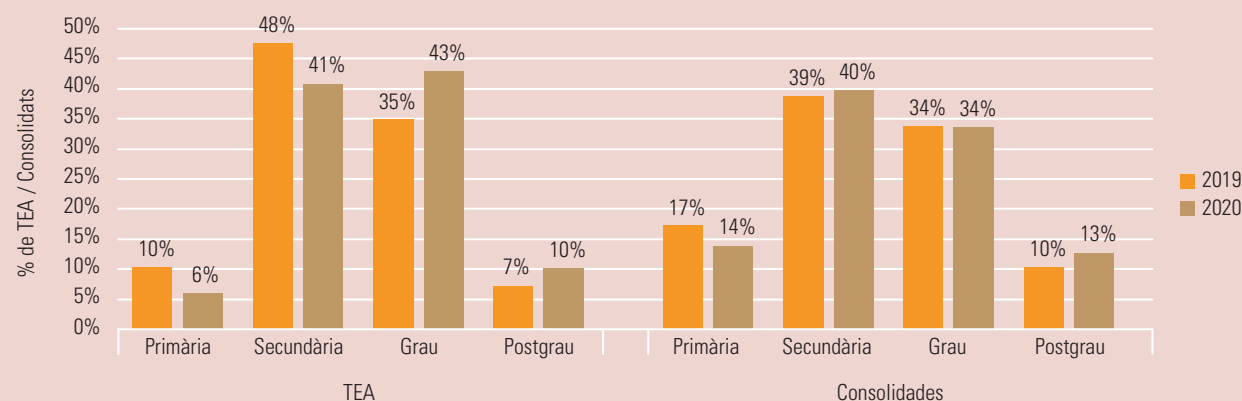
Gràfic 4.1. El procés emprendedor a Catalunya en el 2019 i el 2020 segons el motiu per emprendre (base 100)

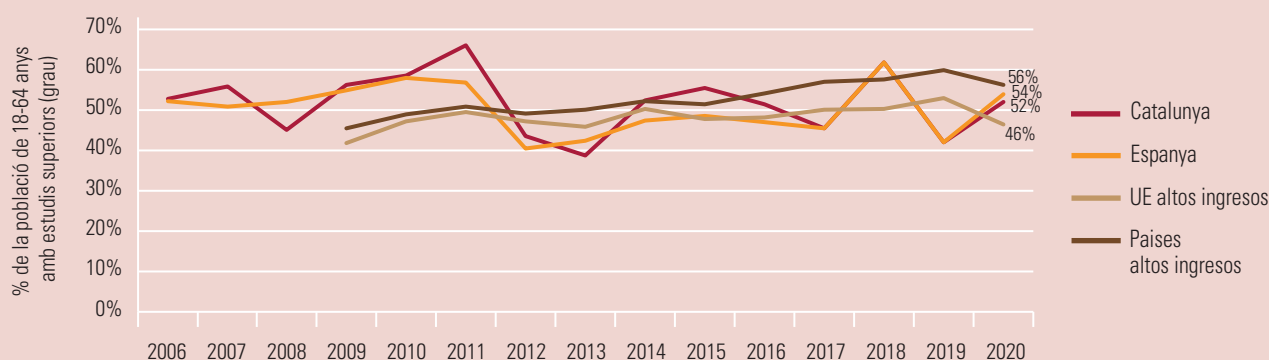
Gràfic 4.2. Posicionament de Catalunya en comparació amb la mitjana d'Espanya, Europa i Països GEM respecte del motiu per emprendre en emprendadors en fase inicial (TEA) 2020

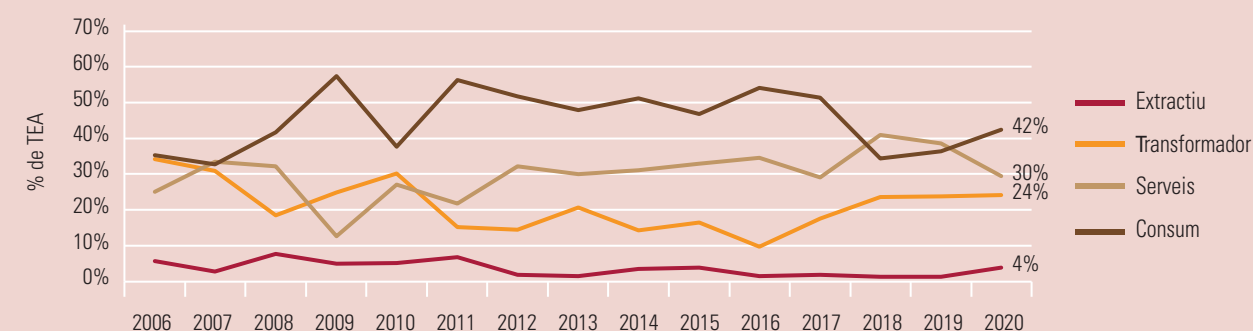
Gràfic 4.3. Distribució dels col·lectius emprendadors per nivell d'educació a Catalunya en el 2019 i el 2020

Gràfic 4.4. Evolució de la proporció d'emprenedors en fase inicial (TEA) amb estudis postsecundaris (grau i postgrau) a Catalunya, Espanya i països d'alts ingressos durant el període 2006-2020

Gràfic 4.5. Evolució dels emprenedors en fase inicial (TEA) a Catalunya segons el sector d'activitat dels seus projectes de negoci en el període 2006-2020

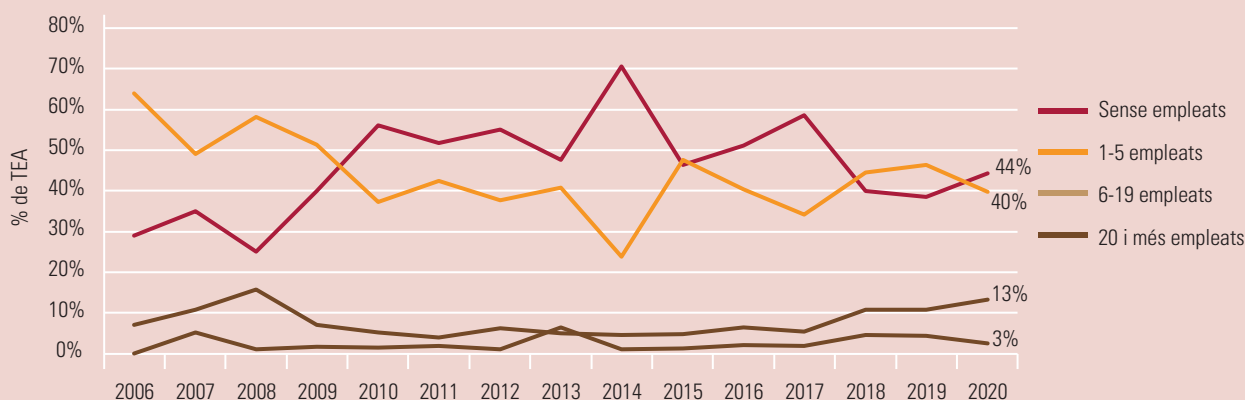
on s'acumulen les empreses amb menor inversió, potencial de creixement i internacionalització, mentre que, per contra, en el sector transformador i en el de serveis a les empreses s'hi acostuma a observar una emprenedoria de major qualitat.

La segona característica de les empreses creades que analitzem és la relativa a la seva dimensió. Aquesta variable es considera un bon indicador del potencial del nou projecte i, segons alguns autors, en condiciona la supervivència i la consolidació. En relació amb la grandària, el projecte GEM dona informació sobre el nombre de treballadors en el moment de l'entrevista i també sobre els que s'espera que l'empresa tingui al cap de cinc anys. En el Gràfic 4.6 es pot observar que, en el 2020, probablement a causa de l'excepcional situació viscuda, es reverteix la tendència al creixement de la grandària de les noves empreses (TEA) que veníem observant en els últims anys. Així, les empreses creades recentment sense treballadors passen del 39% el 2019 al 44% el 2020, i les d'1 a 5 treballadors, del 46% al 40%. Hem de suposar que en els propers anys es tornarà a la senda de creixement de la grandària inicial de les empreses catalanes, ja que, com veurem més endavant, a nivell internacional continuem estant, quant a dimensió, a la banda baixa.

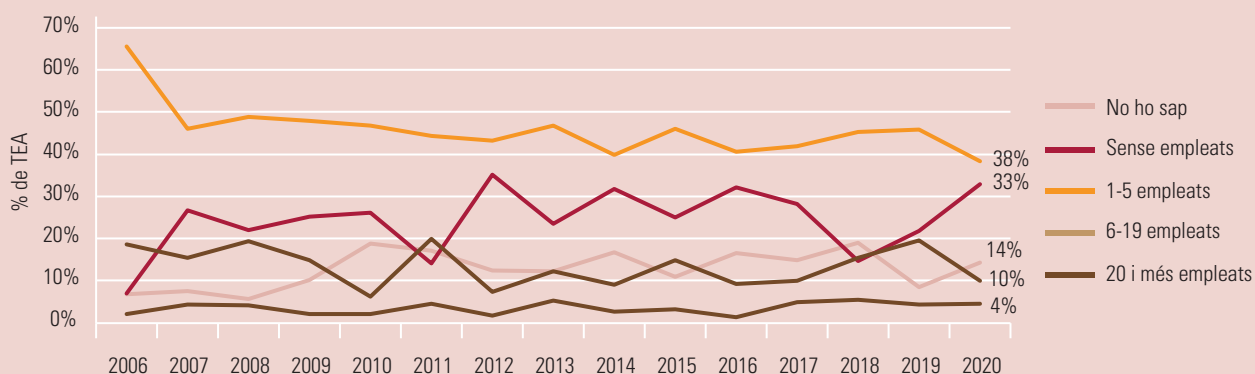
L'orientació al creixement és una característica important del comportament emprenedor. Els individus involucrats en activitats de creació d'empreses que tenen elevades aspiracions de creixement solen mostrar un alt compromís amb l'èxit empresarial. En el Gràfic 4.7 es poden veure els resultats relatius a la dimensió esperada al cap de cinc anys per part de les persones emprenedores catalanes en fase inicial (TEA). També en aquest aspecte s'observa el 2020 una forta caiguda de les expectatives. El Gràfic 4.8 sintetitza per mitjà del càlcul de la dimensió mitjana actual i esperada aquests aspectes: en les empreses creades recentment (TEA), la dimensió actual passa de 4,04 treballadors el 2019 a 3,64 treballadors el 2020, i pel que fa a l'ocupació esperada, es passa de 5,58 a 4,37.

Contextualitzem, finalment, l'anàlisi de la variable dimensió empresarial comparant les dades de Catalunya amb les de Espanya i la resta de països d'alts ingressos per a la proporció d'empresaris en fase inicial (TEA) que en els propers cinc anys espera tenir més de cinc treballadors (Gràfic 4.9): el diferencial històric i la caiguda el 2020 determinen que el valor d'aquest indicador a Catalunya quedi a menys de la meitat del corresponent als països d'alts ingressos (14,5% vs. 31,5%). De nou aquí es fa palès un dels problemes importants del teixit empresarial català i es posa en evidència la necessitat de creixement de les empreses perquè assoleixin una

Gràfic 4.6. Evolució dels emprenedors en fase inicial (TEA) a Catalunya segons la grandària en ocupació dels seus projectes de negoci en el període 2006-2020

Gràfic 4.7. Evolució dels emprenedors en fase inicial (TEA) a Catalunya segons la grandària en ocupació esperada al cap de cinc anys en el període 2006-2020

grandària suficient que els permeti tenir massa crítica per tal d'afrontar la innovació, la internacionalització i la millora de la productivitat.

En el qüestionari del projecte GEM hi ha també unes preguntes relatives al grau de novetat del producte/servei ofert i dels processos i tecnologies emprats per les noves empreses. La capacitat d'innovar és, per descomptat, una característica clau de l'emprenedoria de qualitat. La supervivència i el potencial de creixement dels nous negocis depenen de la seva capacitat d'innovació en processos, procediments i productes.

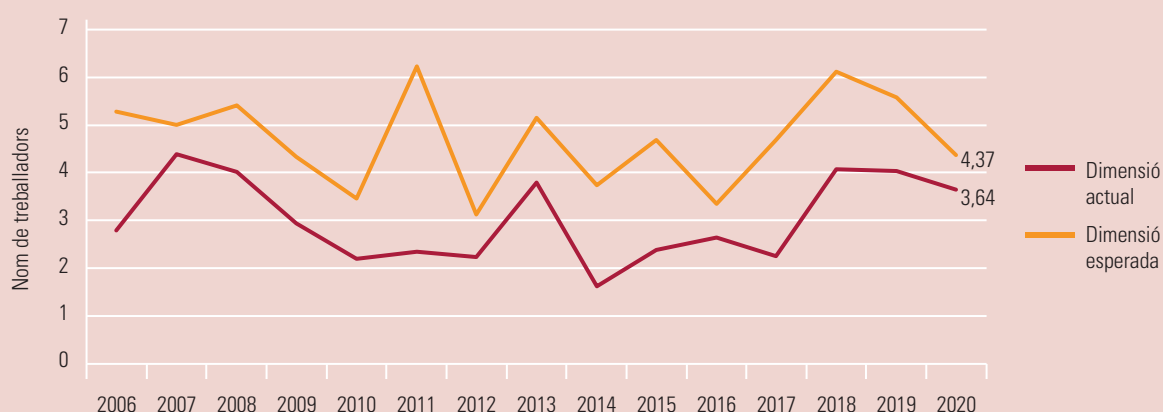
En el Gràfic 4.10 es pot veure per al 2020 el grau i àmbit de novetat de productes i serveis a Catalunya tant per a les empreses creades recentment (TEA) com per a les consolidades, és a dir, les que van ser creades fa més de tres anys i mig. En les primeres el percentatge d'empreses sense productes nous passa del 65% el 2019 al 67% el 2020.

En el Gràfic 4.11 es pot veure per al 2020 el grau i àmbit de novetat de tecnologies i processos a Catalunya tant per a les empreses creades recentment (TEA) com per a les consolidades. En les primeres el percentatge d'empreses sense tecnologies noves passa del 68% el 2019 al 70% el 2020. No obstant això, en el Gràfic 4.12 es pot veure que el nivell tecnològic del sector en què es troben les empreses catalanes és superior a la mitjana de països d'alts ingressos.

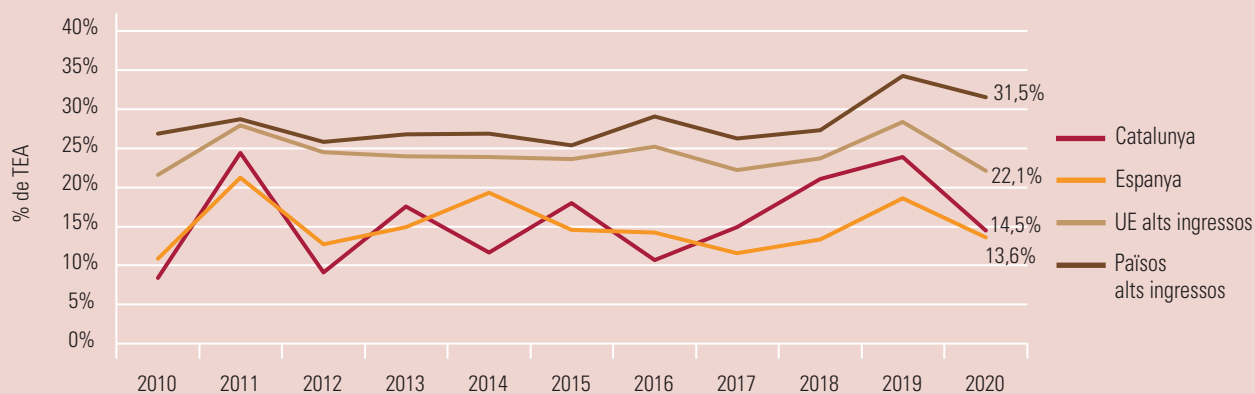
Un altre tret que defineix la qualitat de l'emprenedoria, tant de les empreses noves com de les consolidades, és la seva orientació internacional. En el projecte GEM es mesura l'orientació internacional de les persones emprenedores per mitjà del percentatge de vendes de la seva empresa a clients estrangers (Gràfic 4.13). La intensitat exportadora mitjana de les persones emprenedores en fase inicial de Catalunya, Espanya i els altres països d'alts ingressos disminueix el 2020, amb la qual cosa el diferencial de Catalunya respecte del conjunt dels països de la UE d'alts ingressos continua sent de sis punts percentuals.

Incloem, finalment, com a síntesi de les característiques estudiades i la seva comparació internacional, els Gràfics 4.14, 4.15, 4.16 i 4.17.

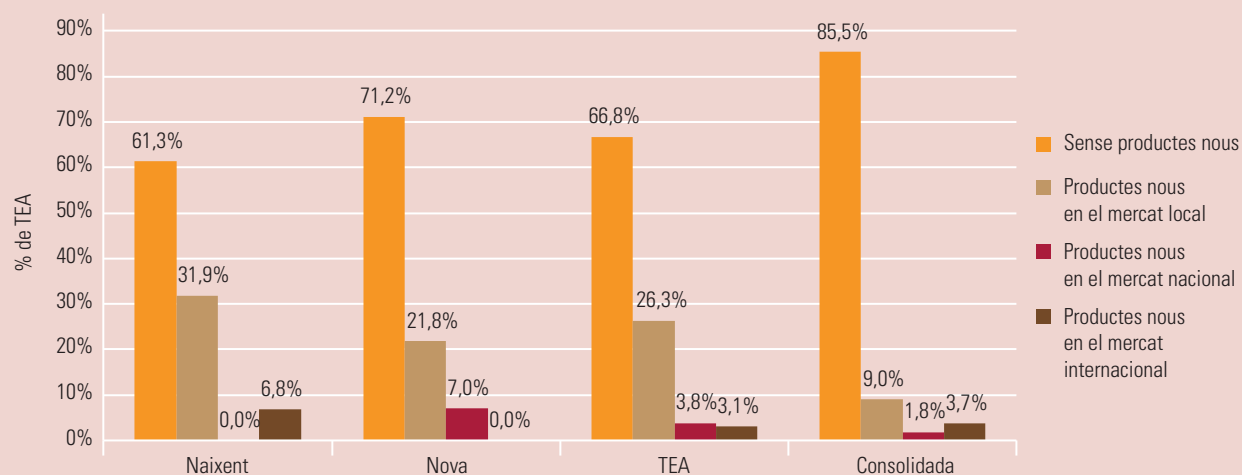
Gràfic 4.8. Evolució per als emprenedors en fase inicial (TEA) de Catalunya de la dimensió mitjana actual i esperada en cinc anys dels seus projectes empresarials. Període 2006-2020

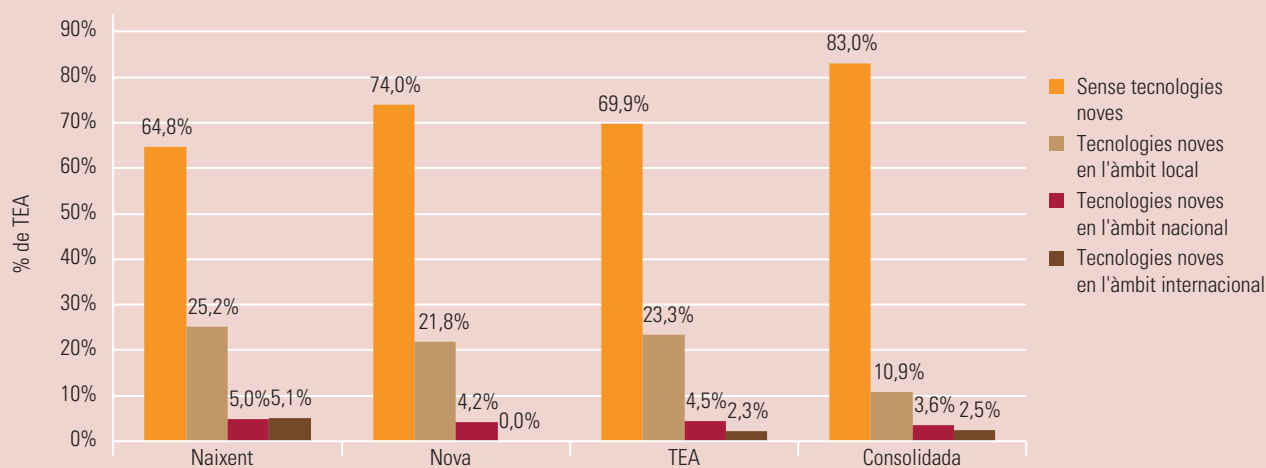
Gràfic 4.9. Proporció dels emprenedors en fase inicial (TEA) que esperen tenir en cinc anys més de 5 treballadors a Catalunya, Espanya i països d'alts ingressos. 2011-2020

Gràfic 4.10. El procés emprenedor a Catalunya en el 2020 segons el grau i àmbit de novetat de productes i serveis

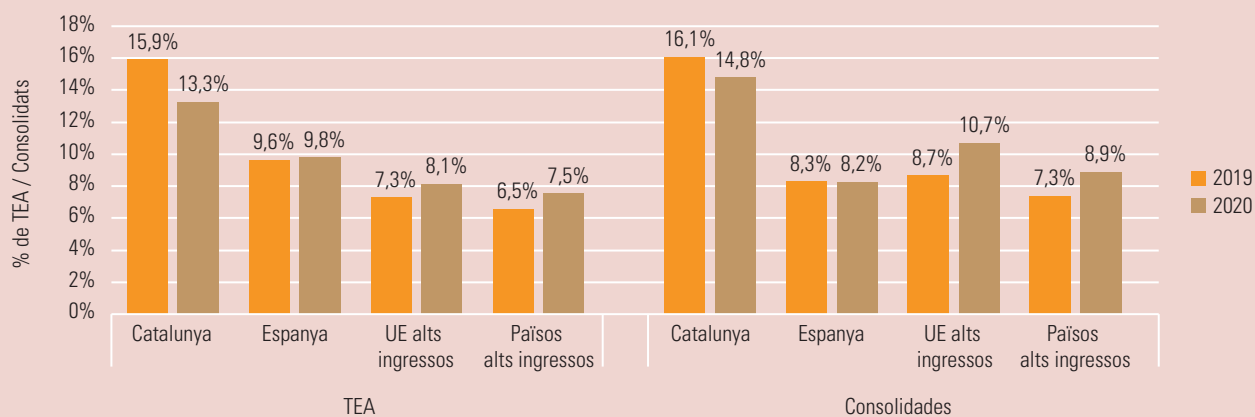

Gràfic 4.11. El procés emprenedor a Catalunya en el 2020 segons el grau i àmbit de novetat de tecnologies i procediments

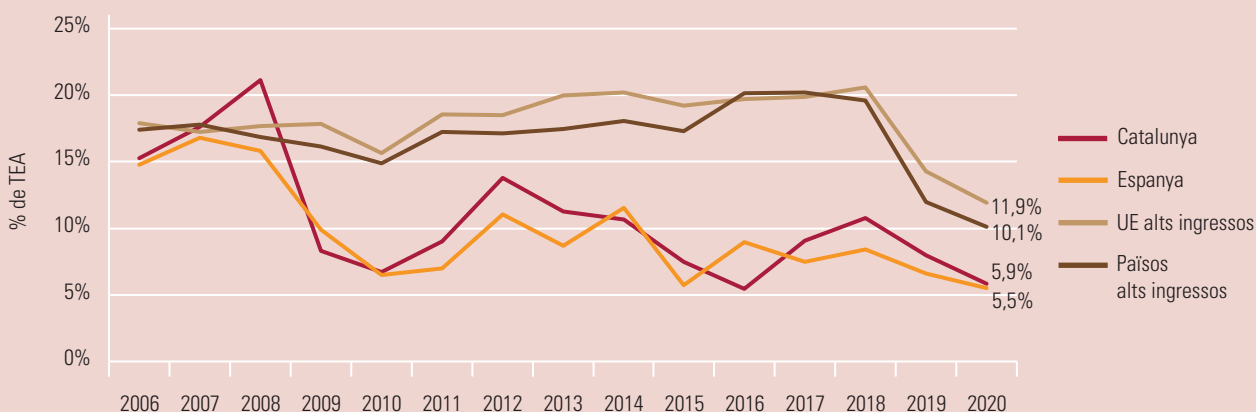

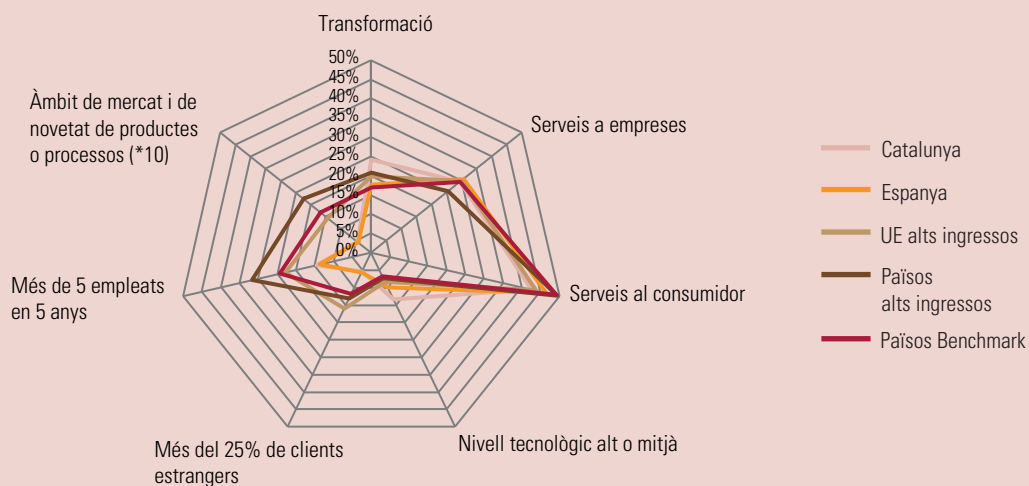
Gràfic 4.12. Proporció dels emprenedors en fase inicial (TEA) i consolidats ubicats en sectors de tecnologia mitjana o alta a Catalunya, Espanya i països d'alts ingressos. 2019-2020

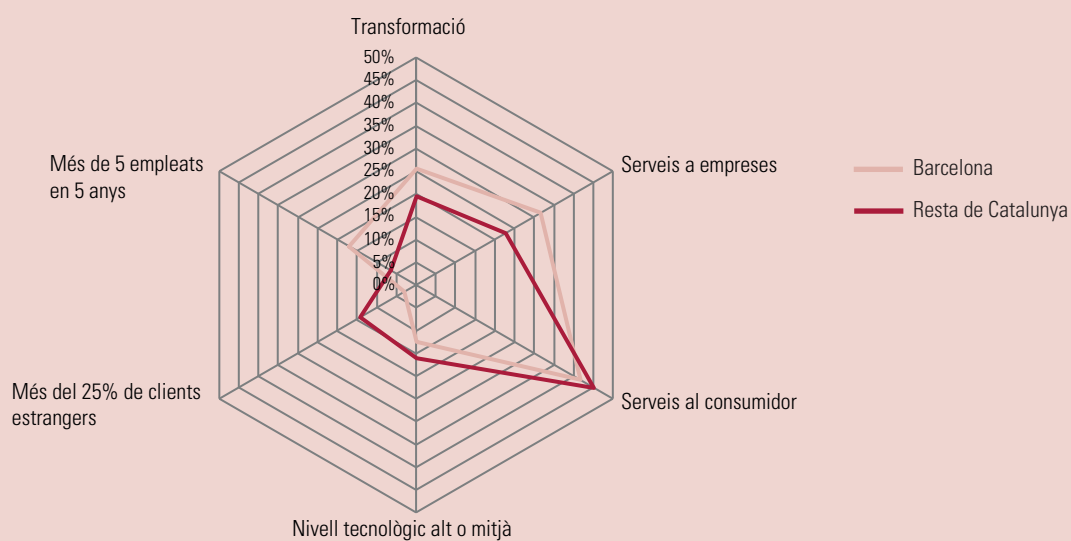
Gràfic 4.13. Estimació de la intensitat exportadora (en %) dels emprenedors en fase inicial (TEA) a Catalunya, Espanya i països d'alts ingressos en el període 2006-2020

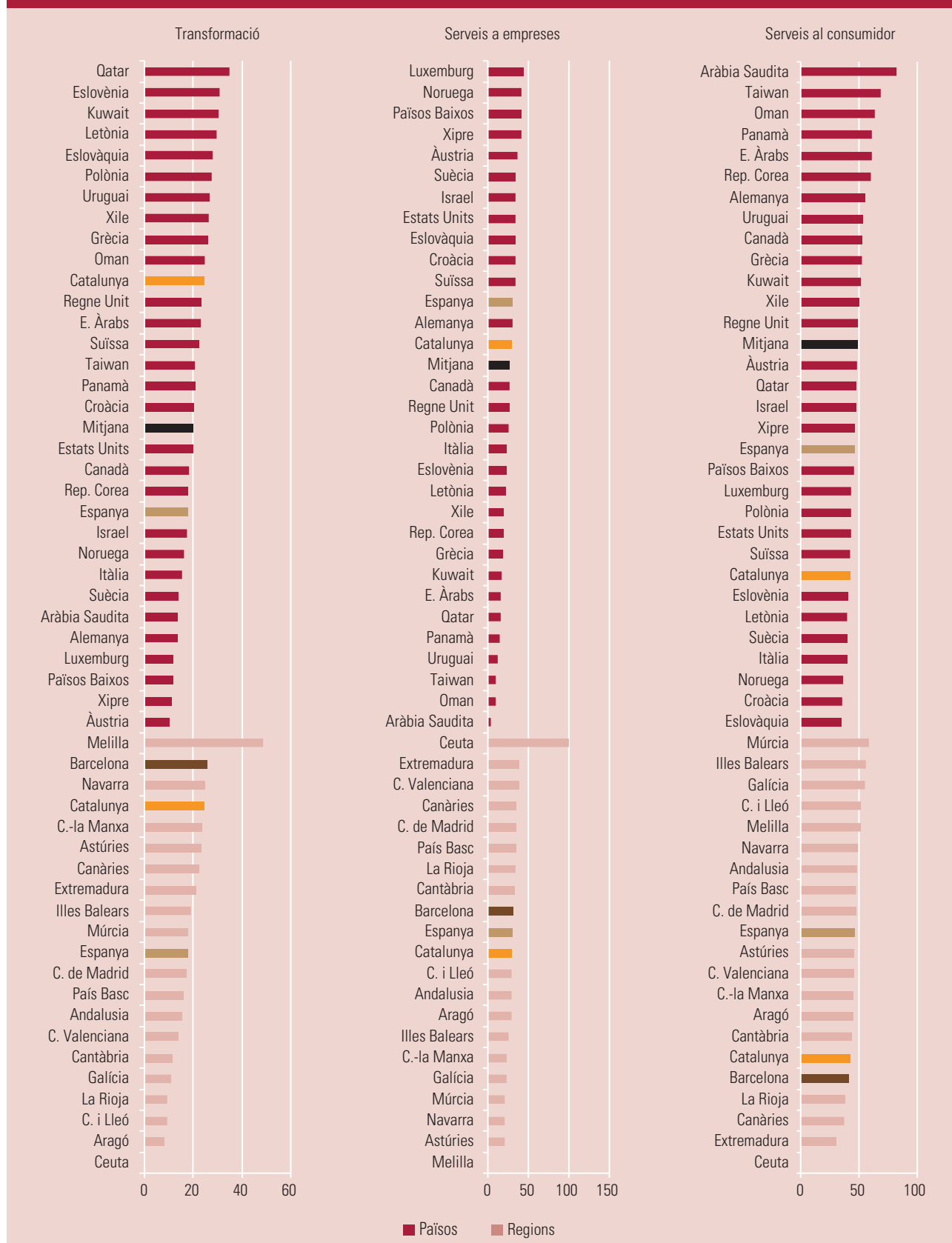
Gràfic 4.14. Posicionament de Catalunya en comparació amb la mitjana d'Espanya, Europa i Països GEM d'alts ingressos respecte de les principals característiques de l'activitat emprendedora en fase inicial (TEA) el 2020

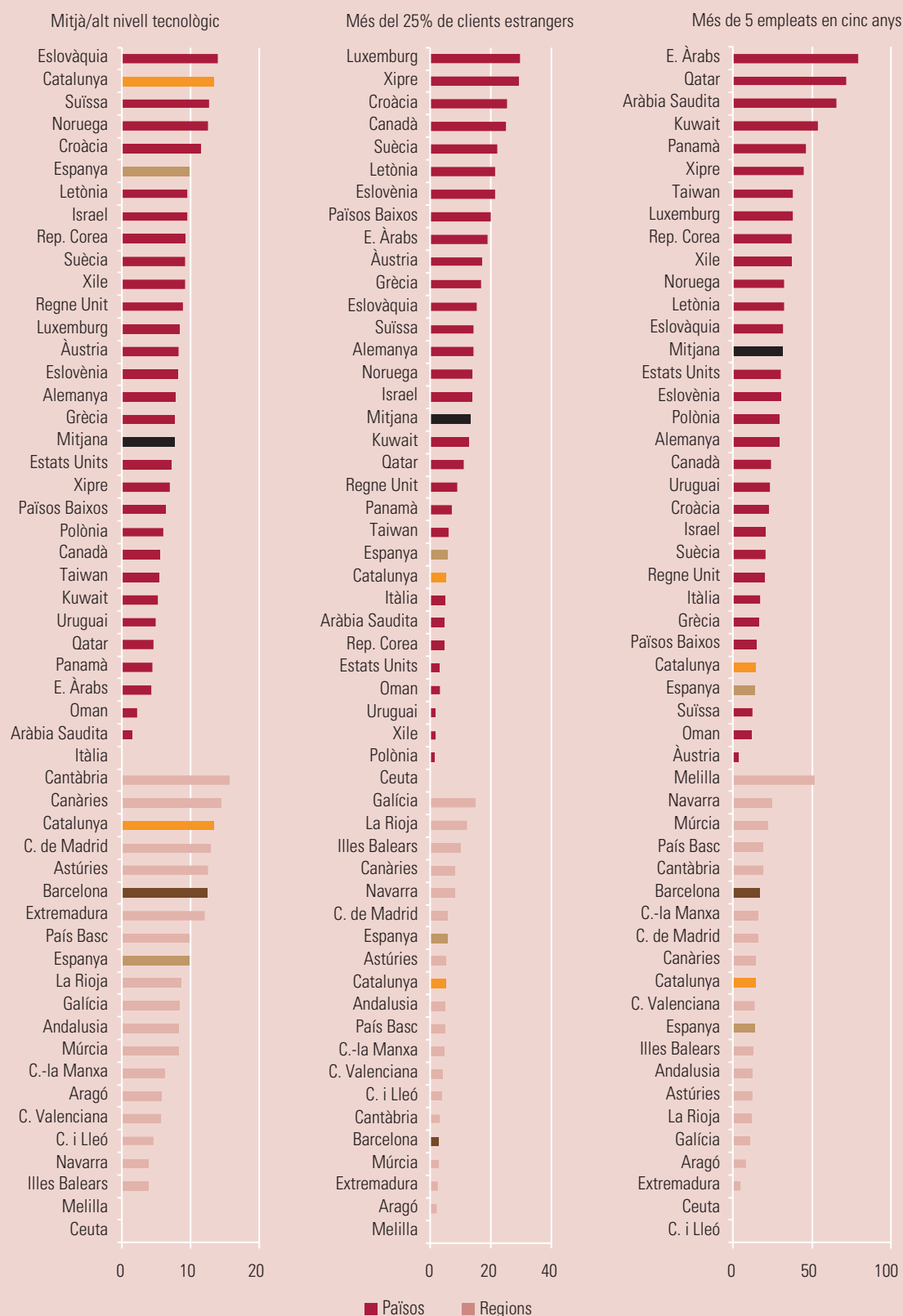
Gràfic 4.15. Posicionament de Barcelona en comparació amb la resta de Catalunya respecte de les principals característiques de l'activitat emprendedora en fase inicial (TEA) en el 2020

Gràfic 4.16. Posicionament de Catalunya a nivell internacional (en comparació amb altres economies d'alts ingressos), i respecte de les comunitats autònomes, en funció del percentatge d'emprenedors en fase inicial (TEA) amb negocis en els sectors de transformació, serveis orientats a empreses i serveis orientats al consumidor en el 2020

Gràfic 4.17. Posicionament de Catalunya a nivell internacional (en comparació amb altres economies d'alts ingressos), i respecte de les comunitats autònomes, en funció del percentatge d'emprenedors en fase inicial (TEA) amb negoci que en el 2020 tenien un nivell tecnològic mitjà/alt, que tenien més del 25% dels seus clients a l'exterior i que esperaven tenir més de 5 empleats en cinc anys

5. Perfil de les persones involucrades en el procés emprenedor

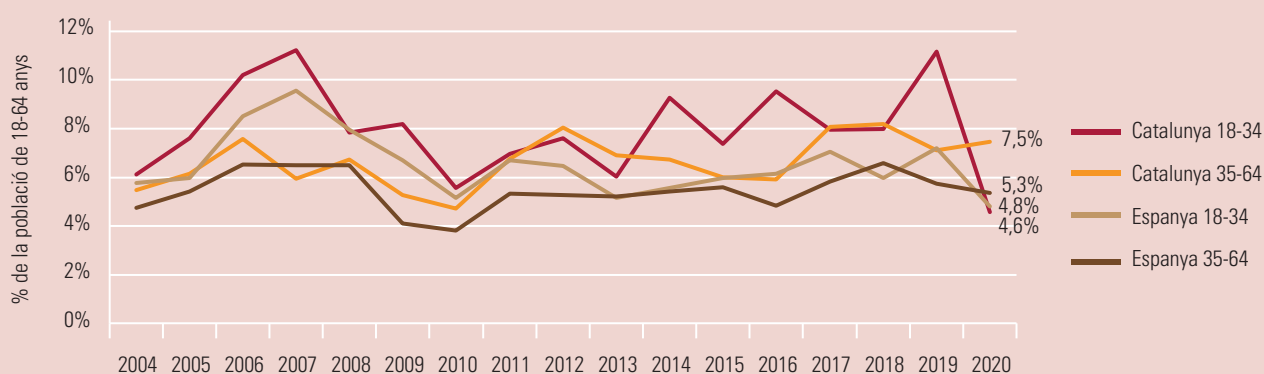
A fi d'identificar el perfil sociodemogràfic de les persones involucrades en el procés emprenedor, el projecte GEM en té en compte l'edat, el gènere, el nivell de renda i la situació laboral prèvia.

Els resultats de l'enquesta del GEM el 2020 a Catalunya indiquen que l'edat mitjana dels emprenedors potencials és de 35 anys, mentre que la dels que estan en fase inicial (TEA) és de 44 anys. L'edat mitjana dels que es troben en fase consolidada arriba als 51 anys, la mateixa que les persones que van abandonar un negoci en l'últim any. A la província de Barcelona els resultats són molt similars als del conjunt de Catalunya. Així doncs, l'edat mitjana de les persones emprenedores barcelonines i catalanes varia en funció de la fase en què es troben, i és més alta com més temps fa que estan involucrats en el seu projecte empresarial.

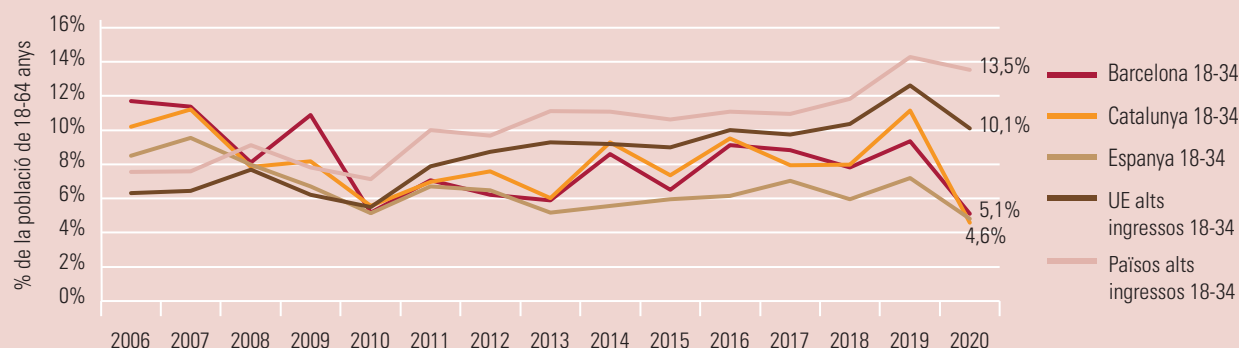
Analitzant la propensió a emprendre per segments d'edat, el 2020 hi ha un gran descens de la TEA del grup de 25-34 anys (passa del 14% al 4%). La TEA dels que tenen entre 35 i 44 anys també descendeix clarament, tot i que una mica menys (passa de l'11% al 7%). No obstant això, en els grups de més edat la TEA augmenta: passa del 5% al 7% en els de 45-54 anys i creix encara més, del 3% al 8%, en els de 55-64 anys. La variació és menor en els joves de 18-24 anys (passa del 6% al 5%). Per això, s'observa que la TEA del conjunt de joves catalans (18-34 anys) descendeix de l'11,1% al 4,6%, mentre que la TEA dels madurs (35-64 anys) puja del 7,1% al 7,5% (Gràfic 5.1). A Espanya, la TEA dels emprenedors madurs baixa poc (del 5,7% al 5,3%), mentre que en el col·lectiu de joves hi ha un clar descens (del 7,2% al 4,8%).

En comparar la TEA dels joves catalans amb la mateixa variable a la UE i als països del món amb alts ingressos, veiem que la bretxa existent en anys anteriors s'amplia el 2020. Si bé els resultats del GEM assenyalen un descens generalitzat d'aquest indicador, la caiguda de la TEA dels joves (18-34 anys) a Catalunya és superior a la caiguda als països avançats. Així, aquest indicador passa del 12,6% al 10,1% als països de la UE amb alts ingressos i del 14,3% al 13,5% als països d'alts ingressos a nivell mundial, mentre que a Barcelona descendeix del 9,3% al 5,1%, a Catalunya cau de l'11,1% al 4,6%, i a Espanya disminueix del 7,2% al 4,8% (Gràfic 5.2). Per tot això, la millora en la propensió emprenedora dels joves del nostre àmbit dels darrers anys s'ha vist truncada el 2020, almenys momentàniament, i ara mateix existeix un clar marge de millora.

Gràfic 5.1. Evolució índex TEA per edat (18-34 anys i 35-64 anys) a Catalunya i Espanya en el període 2004-2020

Gràfic 5.2. Evolució índex TEA de joves (18-34 anys) a Catalunya, Espanya, Europa i països d'alts ingressos en el període 2006-2020

Els resultats segons el gènere el 2020 indiquen que el percentatge de dones emprenedores catalanes és inferior al dels homes emprenedors, però la bretxa es redueix respecte d'anys anteriors. En el cas dels emprenedors consolidats pràcticament hi ha igualtat de percentatges (les dones són el 49% enfront del 51% dels homes) (Gràfic 5.3). També en el grup d'emprenedors nous la diferència és petita (47% de dones i 53% d'homes). Les majors diferències s'aprecien en els que estan en fase naixent, en abandonaments i sobretot en potencials (44%, 43% i 37% de dones, respectivament).

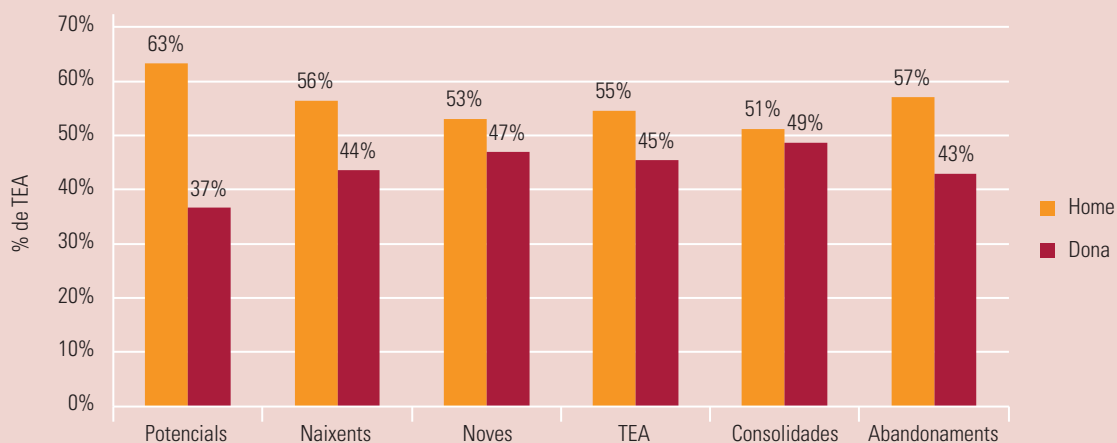
Si observem els valors de l'índex TEA per gènere el 2020 a Catalunya, la TEA de les dones està en el 6,0% i la dels homes en el 7,2% (Gràfic 5.4). En tots dos casos la TEA disminueix respecte de l'any anterior, però el descens és menys pronunciat en les dones que en els homes, per la qual cosa la diferència de dos punts percentuals que existia el 2019 s'ha reduït el 2020. A Espanya, la TEA d'homes i dones és similar: la primera està en el 5,6% (quatre dècimes menys que el 2019) i la segona en el 4,8% (reduint-se 1,5 punts respecte de l'any anterior).

Els resultats també mostren que la ràtio TEA femenina/TEA masculina augmenta a Catalunya, ja que passa del 78% el 2019 al 84% el 2020 (Gràfic 5.5). Això significa que hi ha 0,84 dones emprenedores per cada home emprenedor en fase inicial (TEA). La ràtio a nivell espanyol se situa el 2020 a un nivell semblant (86%).

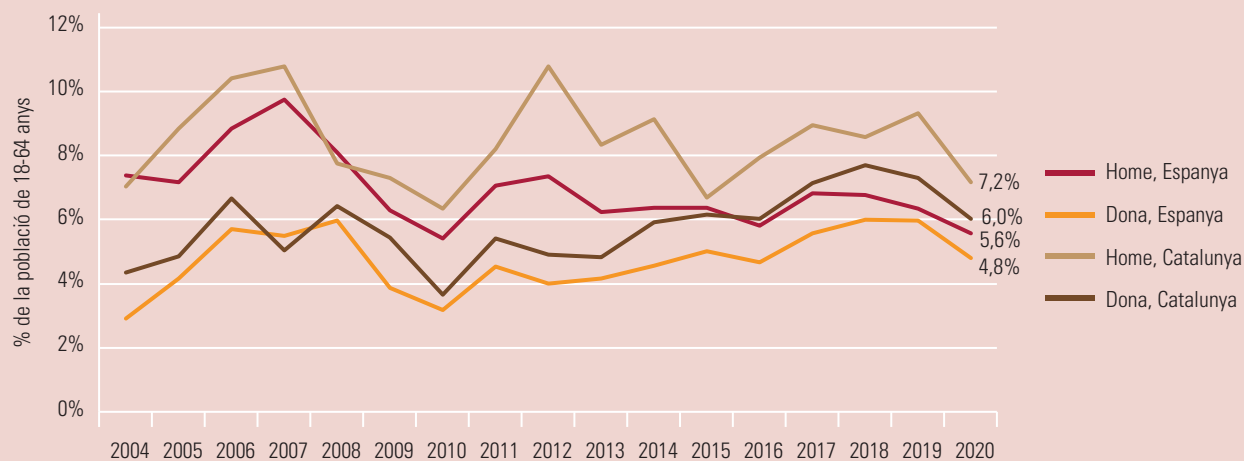
Atenent al nivell de renda de les persones emprenedores catalanes, la TEA del tram superior (més de 30.000 €) se situa en el 10,5% el 2020, gairebé cinc punts percentuals menys que l'any anterior (Gràfic 5.6). No obstant això, aquest percentatge continua estant per sobre de la TEA dels altres dos terços (mitjà, 20.000-30.000 €, i inferior, 0-20.000 €), que no han variat excessivament en l'últim any. Així, el 2020 la TEA del terç inferior augmenta del 6,7% al 7,1% i la del terç mitjà decreix del 5,6% al 5,3%. D'altra banda, els resultats també mostren una distribució força equilibrada entre diferents trams de renda segons la fase del procés emprenedor en què es troba la persona. Es pot destacar que en el grup dels emprenedors naixents hi predominen les persones que tenen entre 40.001 i 60.000 € de renda. Això sembla indicar que un nivell relativament alt de renda ha afavorit que hagin llançat recentment el seu projecte empresarial.

En considerar la situació laboral prèvia, s'obté que el 2020 la gran majoria de les persones emprenedores a Catalunya provenen d'una feina a temps complet o parcial, un resultat que està en línia amb els d'anys anteriors. La gran majoria dels consolidats i dels que estan en fase inicial (TEA) declaren que estan en aquesta situació (95% i 84% del total, respectivament). En canvi, entre els emprenedors potencials s'hi aprecia un percentatge superior, respecte dels altres col·lectius, d'una situació prèvia d'atur (20% del total) i d'estudiants (14%).

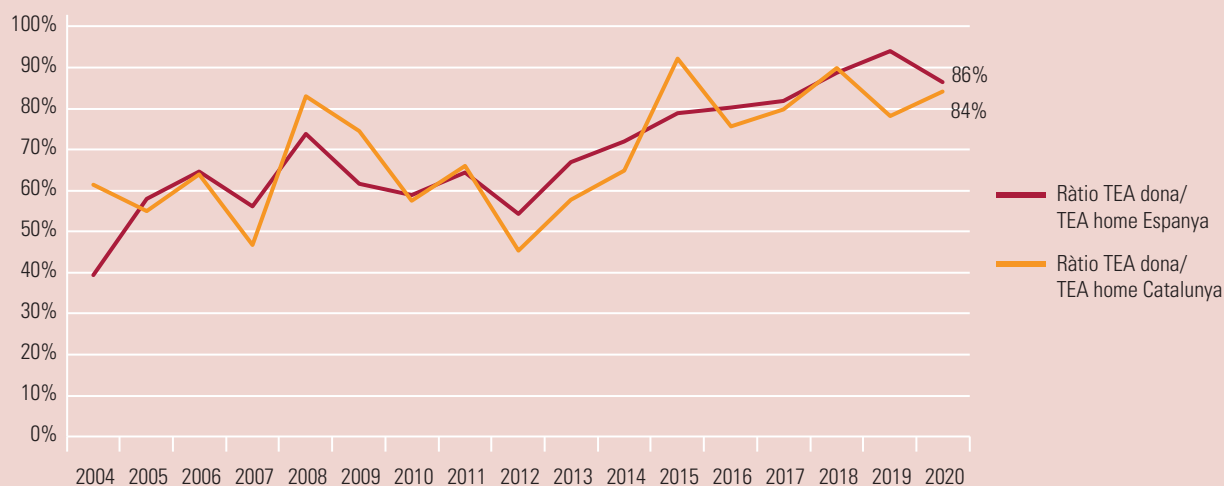
Gràfic 5.3. Distribució per gènere dels col·lectius emprenedors a Catalunya en el 2020

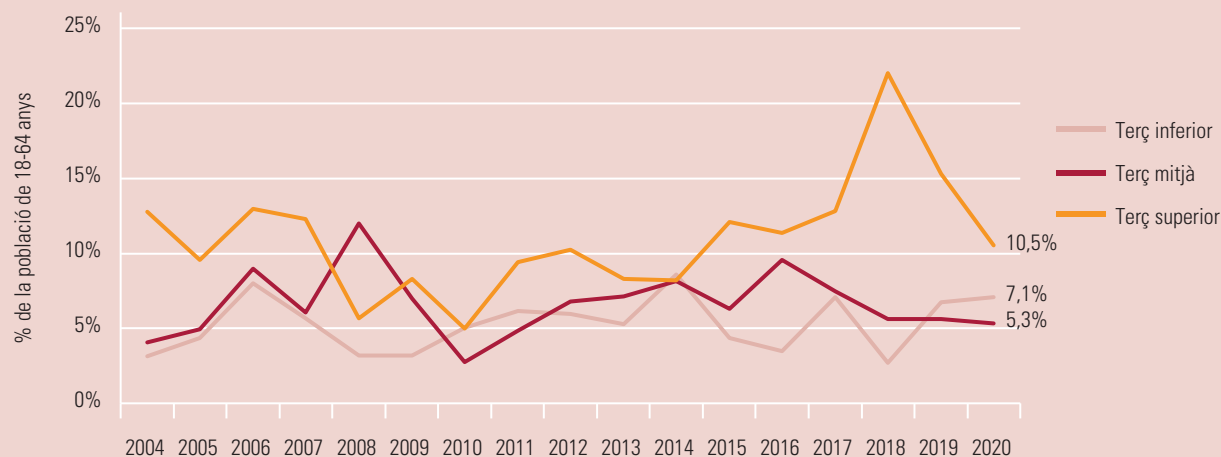
Gràfic 5.4. Evolució índex TEA per gènere a Catalunya i Espanya durant el període 2004-2020

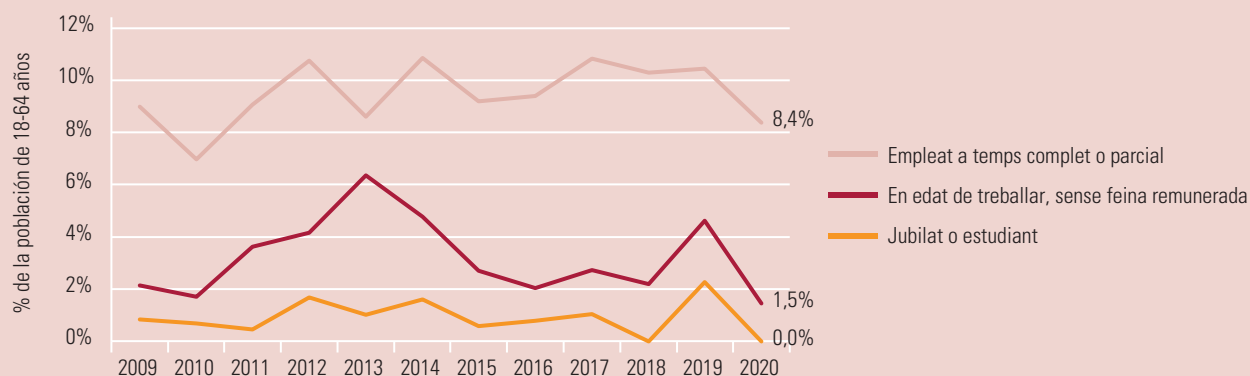
Gràfic 5.5. Evolució de la ràtio TEA femenina/TEA masculina a Catalunya i Espanya en el període 2004-2020

Gràfic 5.6. Evolució índex TEA per nivell de renda a Catalunya durant el període 2004-2020

Gràfic 5.7. Evolució índex TEA per situació laboral a Catalunya durant el període 2009-2020

Finalment, cal indicar que l'índex TEA descendeix en tots els grups segons la seva situació laboral prèvia, si bé la major caiguda es produeix en el col·lectiu dels prèviament desocupats, en què passa del 4,6% a l'1,5% (Gràfic 5.7).

6. Entorn emprendedor

Catalunya és l'ecosistema més ben valorat d'Espanya (Gràfic 6.1). A nivell internacional, Catalunya es posiciona a la zona mitjana-alta, en la dotzena posició, empatada amb els Estats Units (5,2); a prop dels valors dels primers països europeus: els Països Baixos (6,3), Noruega (5,7), Suïssa (5,4), Israel (5,3); i per sobre de Luxemburg (5,0) i el Regne Unit (5,0).

Malgrat la forta crisi ocasionada per la Covid-19, la valoració mitjana de les condicions per emprendre a Catalunya (5,2) és relativament bona, sent superior tant a la d'Espanya (4,7) com a la d'Europa (4,6) i la dels països GEM d'alts ingressos (4,9). Respecte d'Europa, en onze dels dotze factors la puntuació de Catalunya és superior (Gràfic 6.2).

Les condicions de l'entorn (Gràfic 6.3) amb millors puntuacions i que aproven amb valoracions superiors a 5 són: existència i accés a infraestructura física i de serveis (6,6), existència i accés a infraestructura comercial i professional (5,9), programes públics (5,8), normes socials i culturals (5,8), educació i formació emprendedora en l'etapa postescolar (5,5) i finançament per a emprendadors (5,2). Mentre que les que han rebut una puntuació menor són: dinàmica del mercat intern (4,2), educació i formació emprendedora en l'etapa escolar (4,2), polítiques públiques associades amb impostos, regulacions i burocràcia (4,7) i transferència de R+D (4,7).

En l'enquesta a les persones expertes també hi ha una sèrie de preguntes obertes en les quals cadascun d'ells pot esmentar fins a 3 temes que consideri que poden ser obstacles a l'activitat emprendedora, suports a aquesta i, finalment, les recomanacions per a la millora del context per emprendre a Catalunya.

Els tres principals obstacles assenyalats a Catalunya el 2020 són: polítiques públiques (74%), suport financer (57%) i capacitat emprendedora (57%). Aquesta última engloba totes les respostes de les persones expertes que fan referència a l'esperit emprendedor de la població, al grau general d'implicació de la població en l'emprenedoria o la seva capacitat per convertir-se en emprendadors, o al fet que la població posseeixi habilitats empresarials.

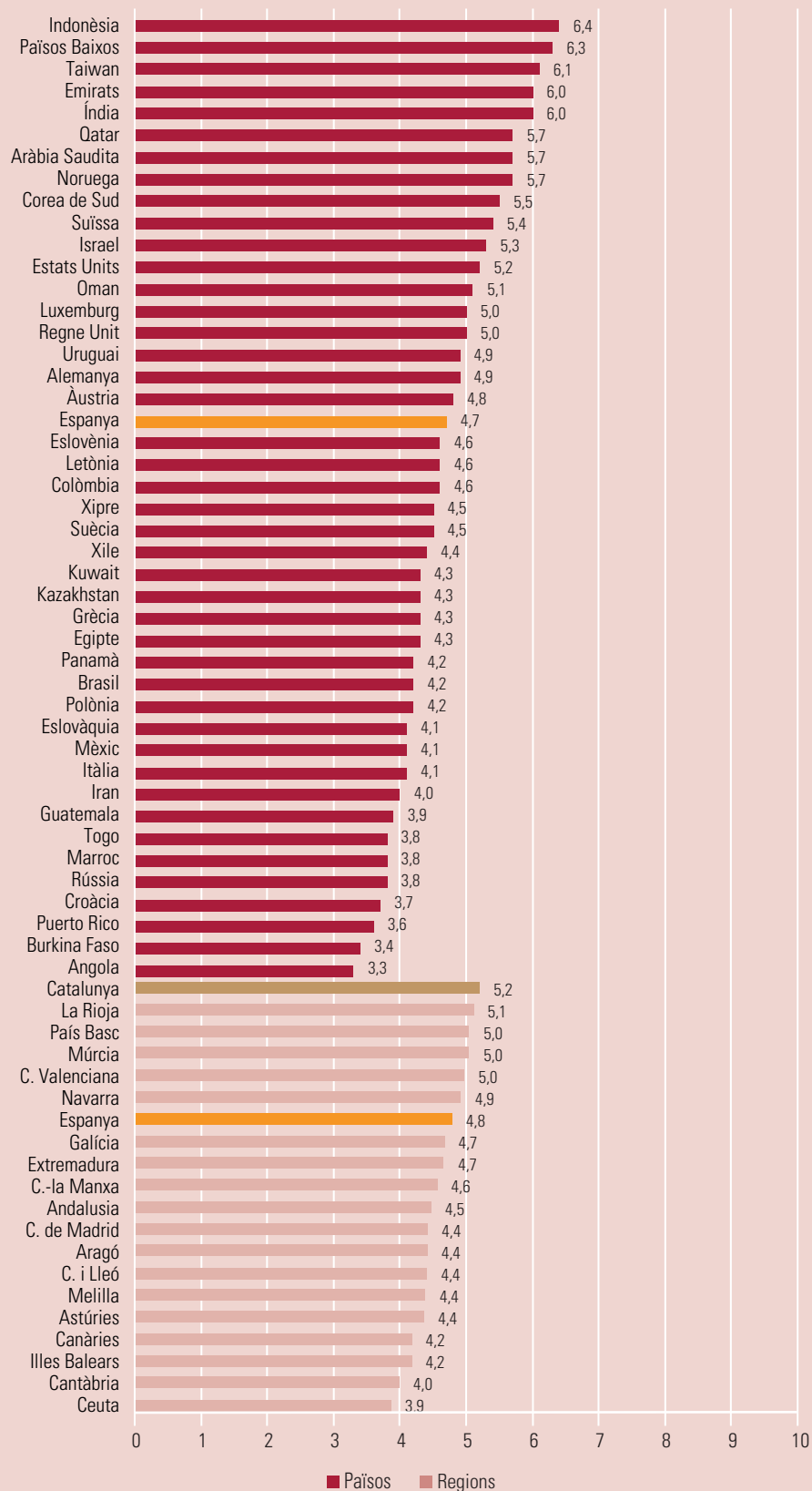
Les polítiques públiques, que l'any anterior van ser el segon principal obstacle (37%), han esdevingut el primer. Les persones expertes remarquen la seva insuficiència per reduir l'impacte de la pandèmia i reactivar l'economia. Malgrat que el govern va anar implementant mesures i programes al llarg del 2020, els experts consideren que van ser insuficients, especialment per a autònoms i pimes.

D'altra banda, es torna a esmentar la inestabilitat política i institucional a Catalunya, així com la manca de recursos d'alguns departaments de la Generalitat, especialment el d'Empresa, per desenvolupar una política industrial i de suport a llarg termini. S'incideix en la necessitat d'un govern estable a Catalunya, que pugui treure endavant uns pressupostos ajustats a les necessitats actuals.

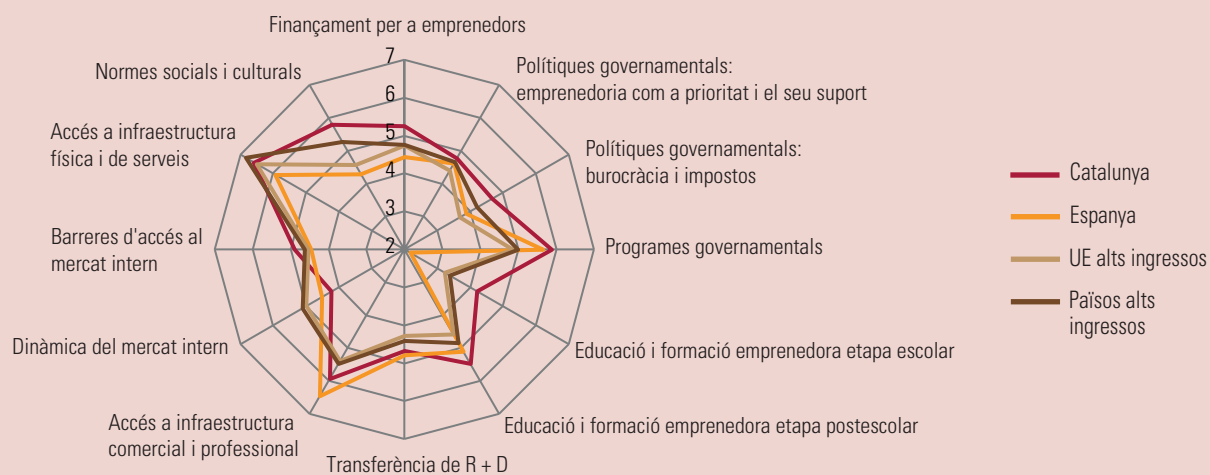
Els tres principals factors de suport són els mateixos que el 2019: programes públics (60%), estat del mercat laboral (29%) i educació i formació (23%). Per cinquè any consecutiu els programes públics han estat el factor de suport amb una major valoració, molt superior a la d'Espanya (28%) i Europa (32%).

Pel que fa a les recomanacions per millorar les condicions de l'entorn de l'activitat emprendedora, les quatre principals són les mateixes, tot i que amb diferent intensitat, que en els últims anys: polítiques públiques (86%), suport financer (54%), programes d'institucions públiques (43%) i educació i formació (40%). Coincideixen, tot i que amb diferents valors, amb les d'Europa: polítiques públiques (98%), educació i formació (44%), suport financer (32%) i programes públics (19%).

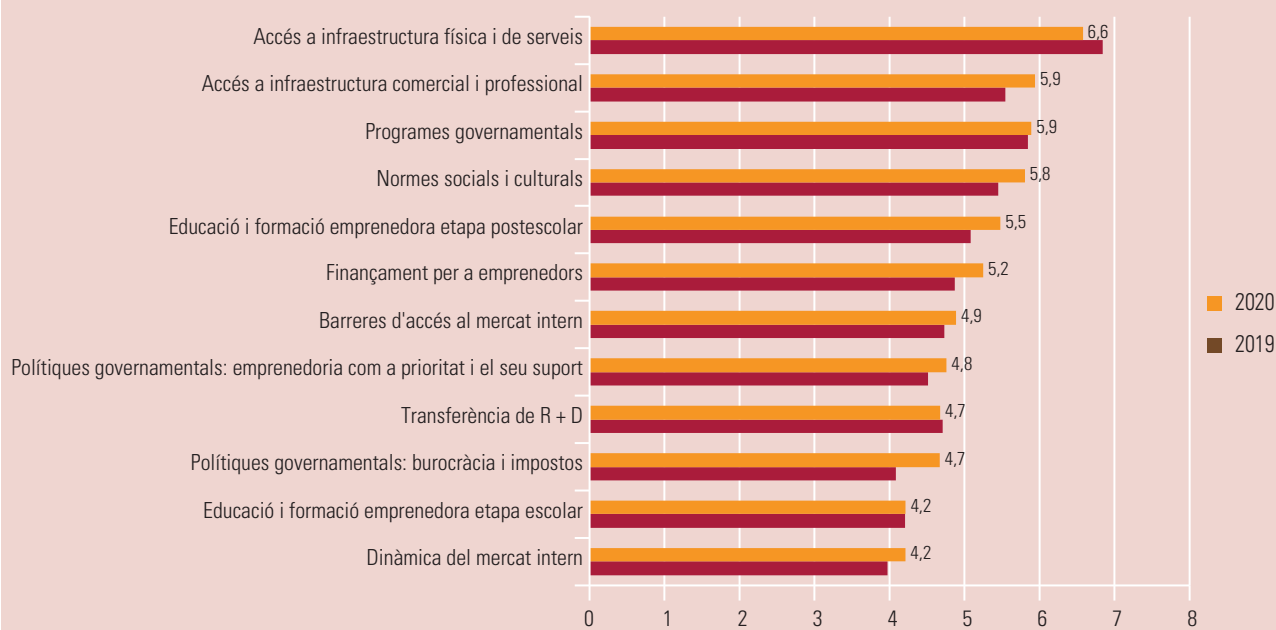
Gràfic 6.1. Índex de Context d'Emprenedoria Nacional (NECI) 2020

Gràfic 6.2. Valoració mitjana de les persones expertes sobre les condicions de l'entorn per emprendre a Catalunya, Espanya, Europa i països GEM d'alts ingressos 2020

Gràfic 6.3. Evolució de les valoracions mitjanes de les persones expertes entrevistades sobre condicions de l'entorn per emprendre a Catalunya (període 2019-2020) (escala 0 a 10)

El setembre del 2020, moment en què s'entrevista la majoria de les persones expertes, existia una gran incertesa sobre si les mesures i ajudes que el Govern espanyol havia ofert per superar la crisi serien suficients. Els préstecs aprovats fins a aquella data eren insuficients per cobrir la manca de liquiditat ocasionada pel coronavirus. Consideraven necessari, per part del govern central, un pla de rescat urgent i potent, més prestacions a fons perdut o altres mesures per reduir l'impacte de la crisi, sobretot per als sectors més afectats (els relacionats amb el turisme, viatges, esdeveniments, oci *offline*, comerç *offline*, publicitat...).

I, per part del govern autonòmic, que la seva política empresarial i industrial quedi plasmada en uns pressupostos rellevants, que potenciïn la qualitat de les iniciatives emprenedores i la grandària de les empreses (programes de creixement), claus per a la regeneració del teixit empresarial i la millora de la productivitat. Que impulsi estratègicament els grans motors de canvi: mobilitat (cotxe elèctric), digitalització, economia col·laborativa i energia (renovables, autoconsum). Així com mesures concretes per potenciar la transferència de tecnologia i la creació d'empreses *deep tech*, de *startups* tecnològiques disruptores.

Respecte de les mesures fiscals, també les valoraven com a totalment insuficients. Opinen que s'han d'aplicar un conjunt de mesures fiscals que ajudin a reduir l'impacte del coronavirus i, al seu torn, incentivin i animin els empresaris a reprendre la seva activitat econòmica. Per a autònoms i pimes afectats pel fet d'haver hagut d'aturar la seva activitat per l'estat d'alarma, els ajornaments haurien de ser més grans i amb menors requisits i garanties. I, simultàniament, esmenar les febleses de la tramitació digital amb la Seguretat Social i amb Hisenda, que han ocasionat greus problemes durant el confinament.

Pel que fa a l'educació, cal adaptar l'oferta formativa a la demanda empresarial. Novament algunes de les persones expertes tornen a incidir en la necessitat de la formació dual, tant en la formació professional com a la universitat. I treballar les competències innovadores, especialment en els negocis existents (intraemprenedors); les competències digitals, tant per competir en nous models de negoci com per digitalitzar la gestió de l'empresa; i les competències "soft" (lideratge, gestió d'equips...). I, tant en l'educació com en els mitjans de comunicació, continua sent necessària la sensibilització de la funció emprenedora, que es visualitzin models de referència i que emprendre genera bon estatus social i econòmic.

7. Impacte de la Covid-19 en l'activitat emprendedora de Catalunya

L'impacte de la pandèmia en l'economia catalana va ser superior al de les economies espanyola i europea. El seu PIB va tornar a nivells del 2016, i es van esfumar més de 25.000 milions d'euros. El PIB de Catalunya va caure un 11,5%, unes quantes dècimes més que el d'Espanya; entre altres motius, pel seu major pes turístic i de serveis relacionats amb la mobilitat.

No obstant això, tal com s'ha indicat en l'apartat anterior, la valoració mitjana que realitzaven els experts de les condicions per emprendre a Catalunya (5,2) era relativament bona, sent superior tant a la d'Espanya (4,7) com a la d'Europa (4,6). Segurament, també a causa de la manera com els experts valoren l'actuació i la resposta de les persones emprendedores i del govern a les conseqüències de la Covid-19:

- Resposta dels emprendadors catalans a les conseqüències de la Covid-19: 7,0, enfront del 6,2 d'Espanya i el 6,5 d'Europa.
- Resposta del govern a les conseqüències de la Covid-19: 5,5, enfront del 3,5 d'Espanya i el 5,3 d'Europa.

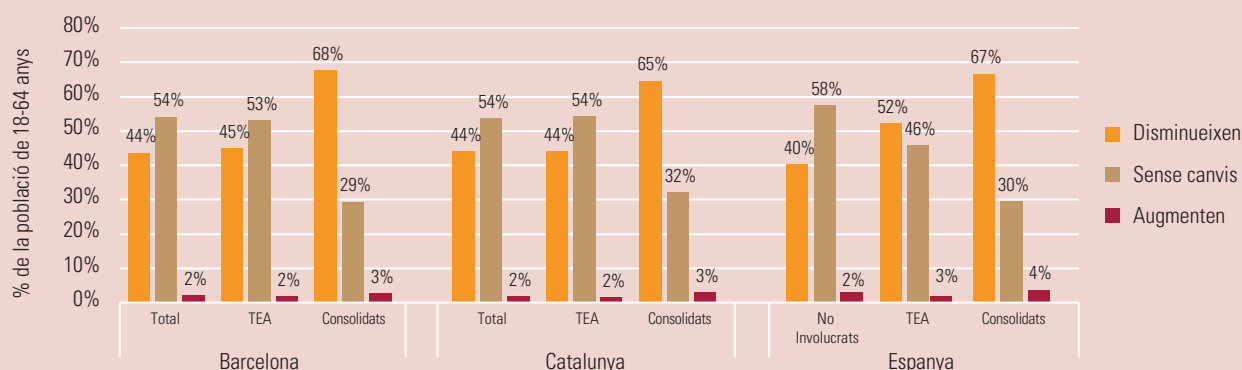
D'altra banda, en el qüestionari a la població adulta (APS) s'hi han introduït aquest any diverses preguntes relatives a l'impacte de la Covid. A continuació, glossarem breument els resultats obtinguts.

En primer lloc, ens referirem a les preguntes adreçades a tota la mostra i que es refereixen a l'impacte de la Covid en els ingressos de la llar, a la situació laboral de l'entrevistat i, finalment, a l'impacte de la Covid en la creació i tancament d'empreses.

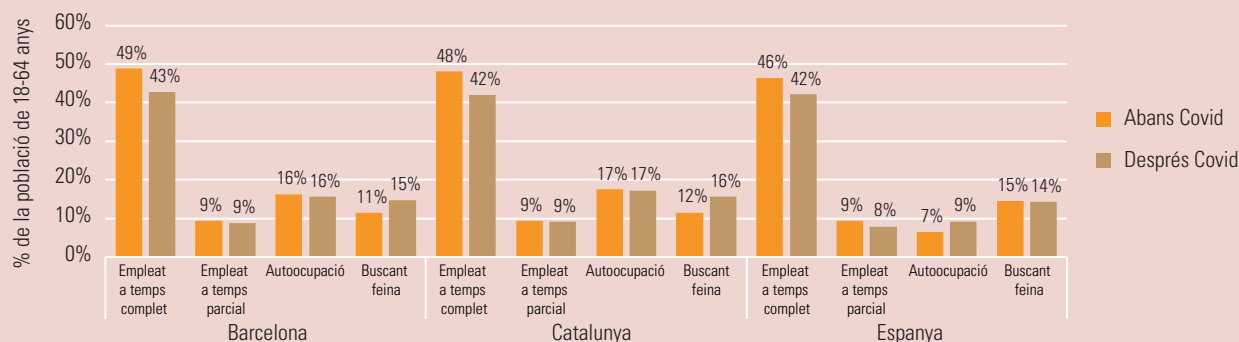
Un 44% de les mostres de Barcelona i de Catalunya (Gràfic 7.1) responen que arran de la Covid han disminuït els ingressos de la llar i un 2% que han augmentat. Els empresaris consolidats (empreses amb una antiguitat superior als 3,5 anys) mostren percentatges de disminució més de vint punts superiors. Els resultats d'Espanya són anàlegs als de Catalunya.

En relació amb el canvi de situació laboral/professional arran de la Covid (Gràfic 7.2), tant a Barcelona com a Catalunya s'observa que disminueix 6 punts percentuals el pes dels empleats a temps complet i augmenta 4 punts els que estan buscant ocupació. A Espanya la disminució d'empleats a temps complet o parcial és de 5 punts i l'augment de l'autoocupació és de 3 punts.

Gràfic 7.1. Variació dels ingressos de la llar a causa de la pandèmia

Gràfic 7.2. Canvi de la situació laboral arran de la pandèmia

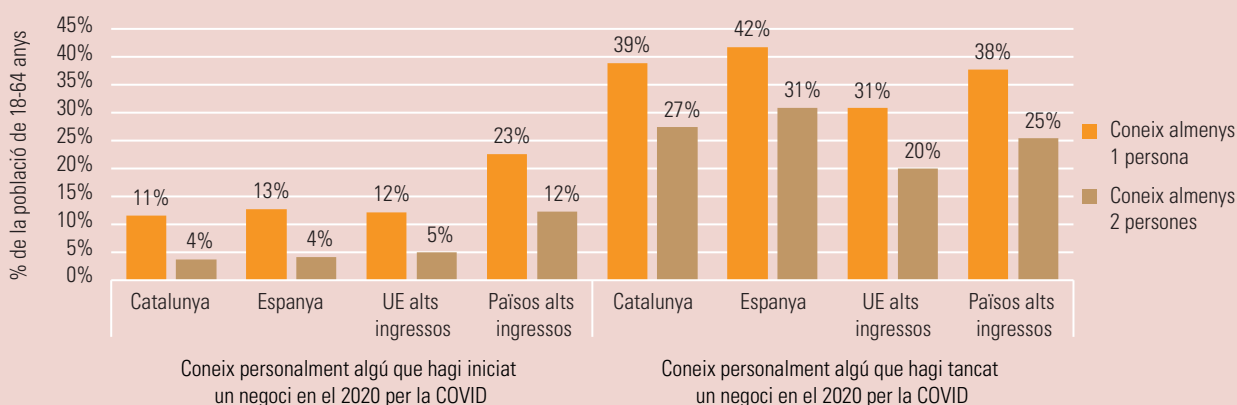

L'impacte de la Covid sobre el tancament i creació d'empreses es mesura de manera indirecta a través de la pregunta, que es fa a tots els enquestats, sobre el nombre de persones que l'entrevistat coneix personalment que han tancat o iniciat una empresa arran de la Covid (Gràfic 7.3). Als països d'alts ingressos s'observa un indicador més elevat que a Catalunya i Espanya de creació d'empreses a conseqüència de la Covid. També és destacable el major percentatge que s'observa a Espanya pel que fa al tancament d'empreses.

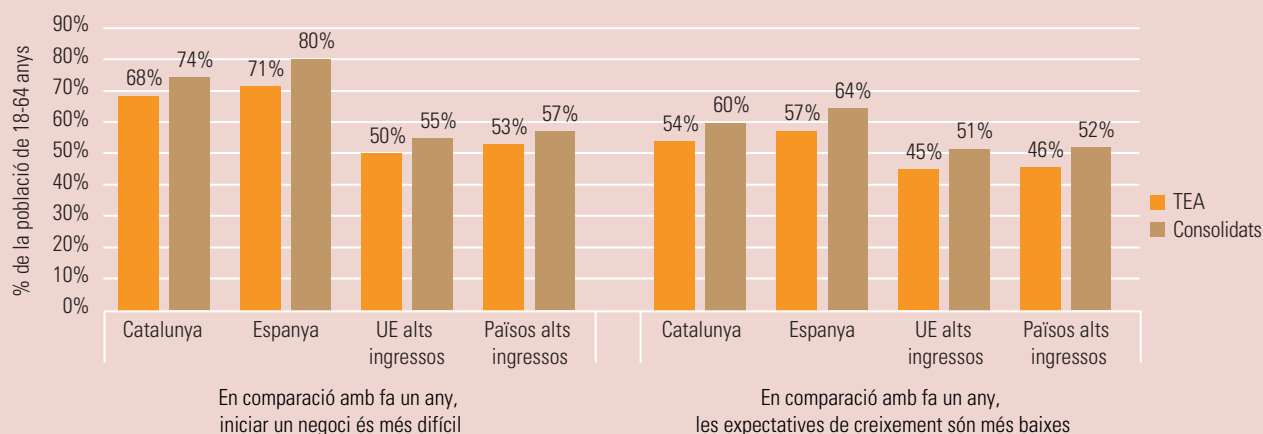
Un segon grup de preguntes estan adreçades exclusivament als empresaris TEA (empreses recents) o consolidats (empreses de més de 3,5 anys) i fan referència, d'una banda, a com ha influït la Covid en la dificultat de crear una empresa i, de l'altra, a les expectatives de creixement (Gràfic 7.4). En aquest gràfic observem que les expectatives de major dificultat i menor creixement arran de la Covid són superiors en la mostra espanyola que en la catalana. Per contra, observem que en la mostra de països d'alts ingressos aquests percentatges són netament inferiors als de Catalunya i Espanya, la qual cosa indica l'existència d'unes millors expectatives en aquests països.

Un tercer grup de qüestions estan adreçades a TEA, consolidats i, també, als intraemprenedors (EEA), i fan referència a noves oportunitats de negoci derivades de la Covid i a l'adequació de la resposta del govern a les conseqüències econòmiques de la pandèmia. En el Gràfic 7.5 observem que la percepció sobre l'adequació de la resposta del govern és molt més positiva en les mitjanes dels països d'alts ingressos que a Catalunya i

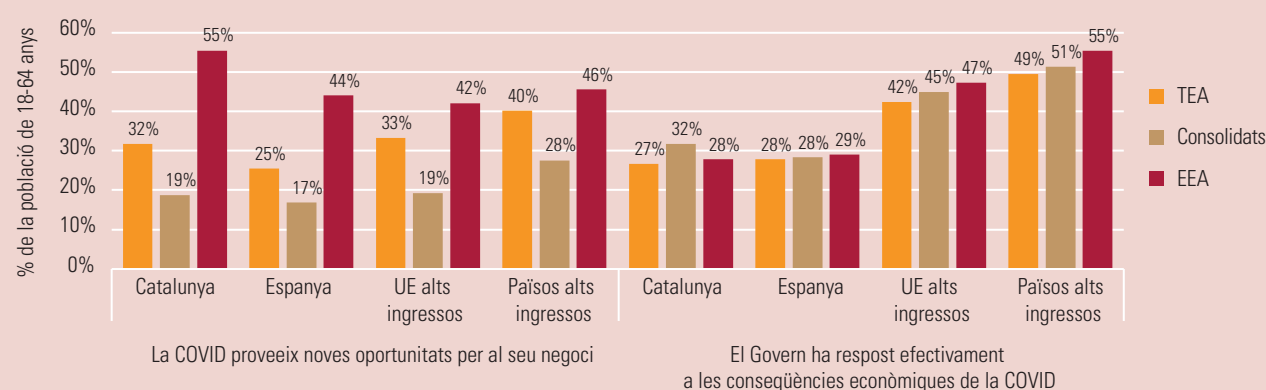
Gràfic 7.3. Persones que coneix que hagin iniciat o tancat un negoci a conseqüència de la pandèmia

Gràfic 7.4. Canvis a causa de la pandèmia del nivell de dificultat per iniciar un negoci i de les expectatives de creixement

Gràfic 7.5. Noves oportunitats i resposta del govern a les conseqüències econòmiques de la pandèmia

Espanya. D'altra banda, observem una major percepció d'oportunitats de negoci derivades de la Covid en els intraemprenedors i menor en els consolidats.

Finalment, glossarem breument les respostes a dues preguntes adreçades a col·lectius molt concrets. En primer lloc, als que manifesten tenir la intenció de crear una empresa pròpia (emprenedors potencials): un 62% a Barcelona, un 57% a Catalunya, un 54% a Espanya i un 59% en el conjunt de països d'alts ingressos responen que això es deu almenys en alguna mesura a la pandèmia. La segona pregunta es refereix al col·lectiu dels que han tancat una empresa. Tal com hem vist en l'apartat 3, a Catalunya un 24,7% dels que han tancat una empresa respon que aquesta decisió es deu a la pandèmia del coronavirus.

8. Annexos: quadre de comandament integral

Taula 8.1. Quadre de Comandament Integral GEM Catalunya 2020

Percepcions de la població de 18-64 anys entrevistada sobre els valors, les actituds, les habilitats, experiències i intencions emprenedores	2019	2020	Variació pp
Percep models de referència (coneix emprenedors)	39,1%	39,4%	0,3
Percep oportunitats per emprendre en els propers sis mesos	38,1%	18,8%	-19,3
Reconeix en si mateix habilitats i coneixements requerits per emprendre	52,4%	56,5%	4,1
La por al fracàs és un obstacle per emprendre	52,1%	59,7%	7,6
Considera que la majoria de població preferiria tenir el mateix nivell de vida	69,8%	68,5%	-1,3
Ha manifestat la seva intenció d'emprendre en els propers tres anys	7,7%	7,9%	0,2
Ha abandonat una activitat per tancar-la o traspasar-la	1,7%	1,7%	0,0
Ha actuat com a inversor informal o com a <i>business angels</i>	3,5%	3,3%	-0,2
TEA: Percentatge de la població de 18-64 anys involucrada en iniciatives emprenedores d'una antiguitat d'entre 0 i 3,5 anys	2019	2020	Variació pp
TEA Total (naixents + nous)	8,3%	6,6%	-1,7
TEA Emprenedors naixents	3,6%	3,0%	-0,6
TEA Emprenedors nous	4,7%	3,6%	-1,1
TEA Femenina (sobre total de població femenina de 18-64 anys)	7,3%	6,0%	-1,3
TEA Masculina (sobre total de població masculina de 18-64 anys)	9,3%	7,2%	-2,1
Distribució de la TEA, presa com a 100%	2019	2020	Variació pp
TEA per marcar una diferència en el món	58,4%	33,3%	-25,1
TEA per crear una gran riquesa o generar una renda molt alta	66,4%	26,6%	-39,8
TEA per continuar una tradició familiar	7,7%	15,9%	8,2
TEA per guanyar-me la vida perquè la feina és escassa (costa obtenir una feina)	27,0%	69,8%	42,8
TEA del sector extractiu o primari	5,1%	3,8%	-1,3
TEA del sector transformador	31,2%	24,1%	-7,1
TEA del sector de serveis a empreses	33,3%	29,5%	-3,8
TEA del sector orientat al consum	30,5%	42,5%	12,0
TEA sense empleats	38,6%	44,4%	5,8
TEA d'1-5 empleats	46,3%	39,7%	-6,6
TEA de 6-19 empleats	10,7%	13,3%	2,6
TEA de 20 i més empleats	4,3%	2,6%	-1,7
TEA iniciatives amb nivell tecnològic baix	84,1%	86,7%	2,6
TEA iniciatives amb nivell tecnològic mitjà	7,4%	7,4%	0,0
TEA iniciatives amb nivell tecnològic alt	8,5%	5,9%	-2,6
TEA iniciatives que exporten més del 25%	8,3%	5,4%	-2,9
TEA iniciatives amb expectativa de més de 5 empleats en 5 anys	23,9%	14,5%	-9,4
EEA: Percentatge de la població de 18-64 anys que ha desenvolupat/liderat iniciatives intraemprenedores en els últims 3 anys	2019	2020	Variació pp
EEA	2,0%	1,2%	-0,8
Valoració dels experts sobre les condicions de l'ecosistema emprenedor català (Escala Likert: 0 a 10)	2019	2020	Variació pp
Finançament per a emprenedors	4,9	5,2	0,3
Polítiques governamentals: emprenedoria com a prioritat i el seu suport	4,5	4,8	0,3
Polítiques governamentals: burocràcia i impostos	4,1	4,7	0,6
Programes governamentals	5,8	5,9	0,1
Educació i formació emprenedora etapa escolar	4,2	4,2	0
Educació i formació emprenedora etapa postescolar	5,1	5,5	0,4
Transferència de R + D	4,7	4,7	0
Existència i accés a infraestructura comercial i professional	5,5	5,9	0,4
Dinàmica del mercat intern	4,0	4,2	0,2
Barreres d'accés al mercat intern	4,7	4,9	0,2
Existència i accés a infraestructura física i de serveis	6,8	6,6	-0,2
Normes socials i culturals	5,4	5,8	0,4

Taula 8.2. Quadre de Comandament Integral GEM Barcelona 2020

Percepcions de la població de 18-64 anys entrevistada sobre els valors, les actituds, les habilitats, experiències i intencions emprenedores	2019	2020	Variació pp
Percep models de referència (coneix emprenedors)	37,4%	38,8%	1,4
Percep oportunitats per emprendre en els propers sis mesos	38,2%	18,7%	-19,5
Reconeix en si mateix habilitats i coneixements requerits per emprendre	50,9%	56,5%	5,6
La por al fracàs es un obstacle per emprendre	53,2%	59,8%	6,6
Considera que la majoria de població preferiria tenir el mateix nivell de vida	68,7%	68,8%	0,1
Ha manifestat la seva intenció d'emprendre en els propers tres anys	8,0%	8,4%	0,4
Ha abandonat una activitat para tancar-la o traspasar-la	1,6%	1,8%	0,2
Ha actuat com a inversor informal o com a <i>business angels</i>	3,4%	3,8%	0,4
TEA: Percentatge de la població de 18-64 anys involucrada en iniciatives emprenedores d'una antiguitat d'entre 0 i 3,5 anys	2019	2020	Variació pp
TEA Total (naixents + nous)	7,1%	6,9%	-0,2
TEA Emprenedors naixents	3,5%	3,0%	-0,5
TEA Emprenedors nous	3,6%	3,9%	0,3
TEA Femenina (sobre total de població femenina de 18-64 anys)	6,7%	6,1%	-0,6
TEA Masculina (sobre total de població masculina de 18-64 anys)	7,6%	7,6%	0,0
Distribució de la TEA, presa com a 100%	2019	2020	Variació pp
TEA per marcar una diferència en el món	56,2%	36,5%	-19,7
TEA per crear una gran riquesa o generar una renda molt alta	67,8%	27,8%	-40,0
TEA per continuar una tradició familiar	7,5%	14,9%	7,4
TEA per guanyar-me la vida perquè la feina és escassa (costa obtenir una feina)	32,1%	67,6%	35,5
TEA del sector extractiu o primari	1,0%	1,1%	0,1
TEA del sector transformador	34,0%	25,6%	-8,4
TEA del sector de serveis a empreses	36,9%	31,6%	-5,3
TEA del sector orientat al consum	28,2%	41,7%	13,5
TEA sense empleats	44,0%	45,6%	1,6
TEA d'1-5 empleats	38,5%	35,7%	-2,8
TEA de 6-19 empleats	11,6%	15,0%	3,4
TEA de 20 i més empleats	5,8%	3,7%	-2,1
TEA iniciatives amb nivell tecnològic baix	81,7%	87,6%	5,9
TEA iniciatives amb nivell tecnològic mitjà	6,8%	5,8%	-1,0
TEA iniciatives amb nivell tecnològic alt	11,5%	6,7%	-4,8
TEA iniciatives que exporten més del 25%	7,1%	2,9%	-4,2
TEA iniciatives amb expectativa de més de 5 empleats en 5 anys	25,2%	16,9%	-8,3

